

„Olyannak jelenítette meg Jézust, amilyennek mindig is képzeltem: a rendkívül határozott, a csenddel parancsoló karizmatikus vezető, aki csak a lényegeset mondja.”

► *Da capo al fine* – szenvedéstörténet 2007 – 8. oldal

„Újszerű volt az a rendezői felfogás is, amely nem tett lényeges különbséget a földi valóság és a pokol »valósága« között. A rendezői lelemény azt sugallta, hogy a két helyszín – »lakóival« együtt – tulajdonképpen felcserélhető.”

► *Heltai-színmű* az Evangélium Színházban – 8. oldal

„Megdöbbenek mindez, mert rádöbbenek, hogy milyen könnyű átvérni a másikat – és így milyen könnyen megy, hogy bennünket verjenek át feleltlenülül mások, s velünk etessenek meg mindenféle hulladékot.”

► *Tűnődés a hazugságról* – 11. oldal

Elkészült a hartai evangélikus családfája ► 3. oldal
A zene hódolata a feltámadott szenvedő előtt ► 6–7. oldal
Tötfolusi, a tragikus sorsú nyomdászmeister ► 7. oldal
Beszélgés Ósagárd kántorával ► 10. oldal
Ima húsvét után ► 11. oldal
Az internet védőszentje ► 11. oldal

Húsvétkor Jézus megmutatta, hogy ennek a fertőzött világnak nem muszáj ilyennek maradnia, lehet tiszta is. Itt a távlat, a feltámadás. Jézus győzött a halálon.

A bűn miatt mi csak odáig jutunk, hogy jólesne a feltámadás, de szenvedés nélkül. Azaz nagypéntek nélküli húsvétban gondolkodunk. Fájdalom nélküli dicsőség kellene. De ehelyett csak húsvét nélküli nagypénteket kapunk. Ha nem hiszünk a feltámadásban, még az örömiünk is fájdalmas lesz, nemcsak a szenvedésünk.

Ha hiszünk a feltámadásban, a szenvedésünk akkor sem lesz örömteli, de lesz távlata és értelme. Az örömeink pedig megoszthatók lesznek, ami előképe a mennyországnak. Nem szolgálunk rá arra, hogy Jézus megmutassa magát feltámadottként. Még a minimális elvárás sem teljesítettük, hogy ha már nem tudunk mit kezdeni Isten küldöttjével, legalább hagyjuk életben.

Nem így tettünk. De itt cseng állandóan a mentségünk: nem tudtuk, mit cselekedtünk. Jó lenne, ha a húsvét fényében már nem hallgatnánk többet a bukott angyalokra, akik nagyon is tudják, mit cselekednek, amikor Jézus ellen állnak.

■ SÁNTA JÁNOS
(Magyar Kurír)

Húsvéti keresztelő a miskolci templomban

FOTO: GYURISNÉ DORO ZSUZSA

Hogyan készülünk a nyugdíjas évekre?

Társadalmi és egyházi életünkben egyaránt törvény szabályozza a nyugdíjba menetet. Ez általánosságban a világi életben a hatvankét éves kor betöltésével válik esedékessé, míg egyházi törvényeink a hatvanötödik életévben határozzák meg az öregségi nyugdíjba vonulás időpontját; ugyanakkor lehetővé teszik az egy-egy év hosszabbítást is, ha a püspök, a presbitérium és a lelkész egy véleményen vannak ebben a kérdésben.

Törvényeink szerint a hatvanhetedik életév betöltése azonban minden lelkészt kötelez a nyugdíjba vonulásra. Ennek ma a törvényen túl kettős oka is van. Egyfelől aki hatvanhét éves koráig feltehetően becsülettel és hűséggel végzte munkáját, megszolgálta, hogy amíg a Teremtő élte, kevesebb gondtal és kisebb felelősséggel a vállán élje mindennapjait. Másfelől a fiatal lelkész nemzedék elhelyezésének biztosítása is szükségessé teszi a nyugdíjkorhatárt elértek visszavonulását, különben lelkészi munkanélküliség fenyegetné egyházunkat és a fiatal korosztályt.

Nem feledhetjük el, hogy új feladatokat és elfoglaltságokat is érdemes keresnünk. Nehéz elképzelni, hogy egy igehirdető, aki negyven-nyegenöt évig vasárnaponként prédikált, máról holnapra szögére akasztja a Luther-kabátot, mint a kiöregedett futballista a cipőjét. Ebben az aktív szolgálatban álló kollégák segíthetnek, ők tudják lelképásztori tapintattal szolgálatra kérni a nyugdíjasokat.

Lehet, hogy valaki az adminisztrációban tud segíteni, másnak az imádkozás nem kevésbé fontos szolgálata adatik. Esetleg levéltárban, múzeumban tud részt vállalni egyes feladatokból. Van, aki pályája emlékeztetét rögzíti, van, aki könyvet ír, vagy egyéb olyan tevékenységbe fog, amelyre aktív szolgálati idejében nem tudott sort keríteni.

Döntő azonban, hogy a nyugdíjba készülő vagy nyugdíjas ne számolja fel emberi kapcsolatait, ne robbantsa fel az öt barátával és kollégáival összekötő, jól felépített hidakat, hanem ápolja, erősítse ezeket. Ne fogadjuk el a társadalomban tapasztalható leértékelődő tendenciákat. Bátran vállaljunk szolgálatot, ha erre

ni juttatások (lakás, fűtés, világítás), amelyekről onnantól fogva magának kell gondoskodnia.

Fel kell készülni az „új személyiség” társadalmi (és egyházi) fogadtatására, a „csak nyugdíjas” vélekedésre is. E szemlélet szerint a nyugdíjasnak nincs felelőssége, és nincs pénze; alacsonyabb értékű, rendű-rangú. Bármilyen szomorú, keserű élmény ez az érintettek számára, ki kell mondani, le kell írni ezt az első-sorban társadalmi jelenséget. Létezik ez a szemlélet, noha tudjuk, hogy a személyiség értéke nem mérhető pénzben.

Új életstílusra is készülni kell. Ami hátrányosnak tűnik, abból kovácsoljunk erényt. Ha nincs felelősségünk – mint hogy az esetek többségében a korábbi felelősség súlya levétetett a vállunkról –, akkor éljünk a lehetőséggel. Menjünk többször színházba, múzeumba, kiállításokra, látogassuk meg a barátainkat. Olvassunk többet, olyasmit, ami élvezetes a számunkra. És természetesen vegyünk részt a helyi gyülekezet alkalmain.

Nem feledhetjük el, hogy új feladatokat és elfoglaltságokat is érdemes keresnünk. Nehéz elképzelni, hogy egy igehirdető, aki negyven-nyegenöt évig vasárnaponként prédikált, máról holnapra szögére akasztja a Luther-kabátot, mint a kiöregedett futballista a cipőjét. Ebben az aktív szolgálatban álló kollégák segíthetnek, ők tudják lelképásztori tapintattal szolgálatra kérni a nyugdíjasokat.

Lehet, hogy valaki az adminisztrációban tud segíteni, másnak az imádkozás nem kevésbé fontos szolgálata adatik. Esetleg levéltárban, múzeumban tud részt vállalni egyes feladatokból. Van, aki pályája emlékeztetét rögzíti, van, aki könyvet ír, vagy egyéb olyan tevékenységbe fog, amelyre aktív szolgálati idejében nem tudott sort keríteni.

Döntő azonban, hogy a nyugdíjba készülő vagy nyugdíjas ne számolja fel emberi kapcsolatait, ne robbantsa fel az öt barátával és kollégáival összekötő, jól felépített hidakat, hanem ápolja, erősítse ezeket. Ne fogadjuk el a társadalomban tapasztalható leértékelődő tendenciákat. Bátran vállaljunk szolgálatot, ha erre

kérnek, és egészségünk, szellemi-lelki adottságaink lehetővé teszik.

Utódunkat – bárki legyen az – szabad és szükséges is szeretnünk; becsülnünk kell, hogy azt a munkát, amelyet mi végeztünk, odaadással folytatja. Valószínűleg másként, hiszen nem vagyunk egyformák, más a személyiségünk, más nemzedékhez tartozunk, mások a tapasztalataink, más élményekben volt részünk. Ugyanakkor utódunk kompetenciáit tartjuk feltétlen tiszteletben, akár egy gyülekezetben élünk vele, akár más helységben lakunk.

Idősebb korban könnyebben válunk sértődékenyek, ezzel a nyugdíjasoknak feltétlenül számolniuk kell; életkori sajátosságá is válhat, de ez nem szükségszerű. Jót, igazat és szeretteljes szándékot kell feltételeznünk kölcsönösen egymásról, mint ahogyan erre számtalan jó példa is van egyházunkban.

A nyugdíjas lelkésznek semmiképp nem szabad az egyházi munkát teljesen abbahagynia, hiszen egész életét az egyházban töltötte. Feltehetően szereti magyar lutherániánkat annyira, hogy építene szeretné a tőle telhető módon, lehetőségei és képességei szerint. Ehhez saját személyiségének valós ismerete és leleményesség egyaránt szükséges.

A legfontosabb: nem szabad feladni az életet. Világosan meg kell fogalmaznunk magunknak a nyugdíjas évek célkitűzését, szépségét és értelmét, teljesedjék ki akár a család környezetében – mekkora öröm múzeumba menni az érdeklődő unokával és hazai történelmünk nagyjairól mesélni! –, akár egyházi tevékenységben. Az arányok változhatnak egyszer a család, máskor a gyülekezet javára. A szépsége azonban abban rejlik, hogy a teljes felelősséget már átadhattuk a fiatalabb nemzedéknek, amelynek a tagjai – reménység szerint – egyszer éppúgy lesznek nyugdíjasok, mint ahogyan mi is azok lettünk.

Adjon az egyház Ura jó kedvet és derűt a szükségszerűen mindig bekövetkező nemzedékváltáshoz és áldást az utánunk érkezőknek!

■ D. SZEKIC IMRE

Válaszaink a politika mai kihívásaira

Egy demokratikus társadalomban a kihívásokra sokféle válasz lehetséges. Ma egyre többen igénylik az egyház válaszaikat társadalmi és erkölcsi kérdésekben.

A római egyház nemcsak véleményt mond, de sok esetben kötelező érvényű útmutatást ad hívei számára erkölcsi és társadalmi kérdésekben. Protestáns felfogás szerint a keresztény embernek a Szentírás tanúsága szerint Isten nemcsak az egyénnek, hanem a társadalomnak is ura, beleavatkozik az utóbbi viszonyaiba. Az egyház Isten akaratát az igehirdetésben közvetíti a világ felé. Az igehirdetés nem a polisz ügyeiről szól, mégsem lehet attól független.

A proféták igehirdetésében döntő szerepe volt a társadalmi igazságosságnak. Jézus minden kétséget kizáróan a szegények és a kisemmitettek oldalán állt. Új hatalmi rendet hirdetett meg követői, a keresztények számára: aki nagy akar lenni közöttetek, legyen mindenki szolgája.

Tisztában kell lennünk azonban avval, hogy ez az igehirdetés nagyon kevés emberhez jut el. Egyrészt az istentisztelet gyenge látogatottsága miatt, másrészt azért is, mert a médiában megjelenő egyházi híreknek „nincs hírtértékük”, jóformán csak az érintettek kísérik figyelemmel őket. Ennek oka először is az, hogy a szavak általában devalválódtak. Másodszor: a kereszténység pluralista társadalomban csak egy a sokféle vélemény között. Harmadszor azért nem kap nagyobb figyelmet mondanivalónk, mert ritkán hallani olyat, amibe „belecseng az emberek füle”. Általában azt mondjuk, amit elvárunk tőlünk, amit mindenki ismer mint az egyház (konzervatív) véleményét.

Mindaz azonban távolról sem jelenti azt, hogy a kereszténység, az egyház

nem tud véleményt mondani, és nem tud a társadalomra hatást gyakorolni. A verbális kommunikáció mellett van egy másik módja a közlésnek, amelyre talán kevesebb figyelmet fordítunk, de amelyet az emberek inkább észrevesznek és megfigyelnek – ez a viselkedés, a példamutatás, az életvitel. Az egyház léte maga is igehirdetés.

A legfontosabb kérdés számunkra tehát az, hogy tudunk-e saját életünkben, a társadalomban betöltött szerepünkkel bizonyosságot tenni elmondott szavaink hitelességéről. Nem folyik-e közöttünk is harc a pénzért, a befolyásért és a hatalomért? Nem lettünk-e mi is áldozatai egy sikerre törekvő mentalitásnak? Nincs-e az, amit kifelé mutatni igyekszünk, ellentétben belső nyomorúságunkkal? Sokszor beszélünk a társadalom erkölcsi kríziséről, de mi van a mi erkölcsünkkel? Készek vagyunk-e levonni a szükséges következtetéseket és elfogadni a következményeket? – Sok olyan kérdés, melyeket nem szeretünk!

A gazdag világnak – melynek mindenek ellenére mi is részesei vagyunk! – új értékrendet és új életstílust kell kialakítania, ha nem akar a vesztesébe rohanni. Tudunk-e és akarunk-e ebben mint egyház mi is elől járni, vagy mi is ott vagyunk a plázák fogyasztói között, az autópályák száguldozói között és a mindig többet és nagyobb követelők kórusában? Igyekszünk-e megtanulni a „lefelé növekedést”? Szolgálni akarunk vagy megélni?

Lehetne úgy igét hirdetni, hogy felfigyeljenek rá azok, akik az istentiszteletre nem jönnek el a szavakat meghallgatni.

Ha tetszik, ha nem, a választ a politika kihívásaira már megadtuk pusztán léteünkkel – de azért még lehetne változtatni a helyzeten!

■ SZILAS ATTILA

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

A TE HITED, A TE OLDALAD

Luther

Evangelikus diákÉlet • www.myluther.hu

É L Ő V Í Z

Húsvéti helyesírás

Az 55. utcán lévő teológiától – Chicagóban! – nem messze sétáltam alig egy hete. Ahogy befordultam az 58. utcába, látam, hogy az egyetemi gyülekezet templomának falán hatalmas vörös plakát van kifeszítve, óriási felirattal: *Ne tégy pontot oda, ahová Isten vesszött rakott!* Végre megtaláltam évek után azt a mondatot, amely húsvét lényege a számomra.

Mindannyian tettünk már pontot életünkben valaminek a végére: lefogyni (már nyolcszor próbáltam), új munkahelyet keresni (a mostani nem tesz boldoggá), tanulni megint (nem vagyok én már húszéves), terveket szőni (kislányom, már nyugdíjas vagyok, az én részem szépen megöregedni), társat találni (már túlságosan megszoktam egyedül, így is jó nekem). Tudnád folytatni a sort?

A kérdés a következő: ki tette a pontot a mondat végére? Te vagy Isten?

Húsvétkor még a tanítványok is, akik három évig éjjel-nappal Jézussal voltak, azt gondolták, hogy Jézus pontot tett a reménnyel, boldogsággal s étellel teli tervek végére. De nem! Isten csak vesszőt tett oda. Jézust eltemették a sírba, de harmadnap feltámadt... – valljuk a hitvallásban. Jézus a feltámadásával azt üzeni: ne temesd el reményeidet, vágyaidat, terveidet, ötleteidet, mert én nem tettem oda pontot.

Azok a mondatok, amelyek végére pontok kerülnek, így szólnak: ez már mindig így lesz, az ajtó csukva, a lehetőség elszalasztva, késő, reménytelen, nem vagy elég jó...

Azonban ha van valami, amit hetek, hónapok, évek óta hordozol magadban, akkor az azért van, mert Isten nem tett pontot oda, csak vesszőt. Arra vár, hogy befejezd a mondatot.

Én valom Pállal együtt: „Mit mondjunk tehát erre? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyan ajándékozna nekünk vele együtt mindent?” (Róm 8,31–32)

Ne tégy pontot oda, ahová Isten vesszött rakott!

■ SZÜCS MARCSI
teológushallgató, Lutheran School
of Theology at Chicago
(Forrás: Erős Vár – az amerikai
magyar evangélikusok lapja)

SEMPER REFORMANDA

„Mi az első születésnél nem jól sikerültünk. Ezért újra a földbe vet bennünket a halál által, és újjáteremt minket az utolsó napon, hogy akkor jól sikerüljünk, és bűn nélkül legyünk. Ezt a végzést kezdi végrehajtani a kereszttségben. Ez jelenti, amint már mondtuk, a halált és az utolsó napon való feltámadást. Ami tehát a szentség jelentését vagy jegyét illeti: a bűnök az emberrel együtt meghaltak már, és ő feltámadt, és ezzel a sacramentum már végbement: de a szentség műve még nem ment végbe teljesen, azaz a halál és az utolsó napon való feltámadás még hátravan.”

► Luther Márton: A kereszttség szentségéről (Gáncs Aladár és Muntag Andor fordítása)

www.evelet.hu

Mint ismeretes, az Evangélikus Életben megjelenő írások egy hét készlettel kerülnek az EvÉlet on-line adatbázisába. A nyomtatott szám második oldalának rovatai azonban a megjelenéssel egyidejűleg teljes terjedelmükben elolvashatók, illetőleg letölthetők.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP (QUASI MODO GENITI) – Ézs 40,25–31

Szemmel vagy szívvel?

A VASÁRNAP IGÉJE

való vagyok – ezt üzeni Isten. Az életünk meg csetlik-botlik, ezer veszélynek, bajnak kitéve, elgyengülve, egyre több kudarcra, egyre kisebb mozgási lehetőséggel. Hogy tudnánk elviselni a feszítő el-
lentmondást szó és tapasztalat, Ige és kézzelfogható valóság között?

Ézsaiás, a vigasztalás prófétája először vitázik. Hát nem tudod? Nem hallottad ezerszer? Csak igen lehet a válasz. Igen. Ezerszer hallottam és megtanultam: Isten senkivel sem mérhető össze. Mindent ő teremtett, előhívja a teremtmények seregét szám szerint, néven szólítja őket, és egy se mer hiányozni (25–26. vers). Ezt minden izraeli tudta, kicsi gyermekkorától fogva. És mi is tudjuk. Már az óvodában tanultuk, de konfirmánduskorunkban mindenképp. Tudtunk is válaszolni minden kérdésre! Most azonban egy többlettudást kell elsajátítanunk.

Amit Istenről tudunk, amit megmutat magából, az sohasem elvont teória, hanem minden esetben konkrét tudás. Ránk vonatkozik, akik ezt megtanultuk. Nem a tudásért tanuljuk, hanem azért, hogy a konkrét helyzetben felismerjük. Hát nem tudod? Nem hallottad? Nem tanultad meg? Ezek a kérdések arra való, hogy föllevenítsék mindazt, amit tudunk Istenről, és ne engedjék, hogy ez a tudás haszontalan,

passzív maradjon. Idézzük csak föl minden ismeretünket ott és abban a helyzetben, amelyben éppen élünk, és kezdjünk el bízni abban, hogy ez a tudás konkrét. Épp ránk és épp a mai helyzetünkre vonatkozik.

A vigasztalás prófétája ezután kérdez. Miért mondd, hogy rejtve van sorsod Isten előtt? Miért? Ezt a kérdést kétféle módon, két szóval tudja feltenni Ézsaiás eredeti nyelve. Az egyik kérdés a múltra vonatkozik, visszafelé kérdez, körülbelül így: mi okból, mire alapozva? A másik azonban a jövő felé tekint: mi végre, mi célból? Ezt a jövőre vonatkozó kérdést teszi fel itt Ézsaiás prófétája. Az a meggyőződés rejlik a kérdés mögött, hogy Isten sohasem cselekszik céltalanul. Ő mindig a jövő felől közelít, és ezt a látásmódot meg kell tanulnia mindenkinek, aki őt komolyan veszi.

A szabadulás a cél – mondanánk azonnal. Pedig itt még nem is beszél a prófétája a majdani szabadulásról. Még csak egy közbülső állomásról szól. Azt mondja: ami történik, azért történik,

hogy mérhetetlenül megerősödjön Isten népe. Erősebb és kitartóbb legyen, mint a legkiválóbb fiatal férfiak. Olyan legyen, mint a sas, amely hatalmas távolságra szárnyal. Futni tudjon lankadatlanul és fáradhatatlanul. Erős legyen és kitartó. Mert akik Isten szabadító cselekedetére várnak, akik arra figyelnek minden idegszálukkal, hogy a jövő Isten szabadító tettét tartogattja, azoknak visszatér az erejük, és kivárik ezt a szabadítást. Akkor is, ha most még nem látszik. Lesz erejük kivárni, mert bár a szemükkel még nem, de a szívükkel már látják. Ezért mondja azt a feltámadt Jézus Tamásnak: azok boldogok, akik nem látnak, és hisznek.

Tamásé ez a vasárnap. Azé a tanítványé, aki szemmel és kézzel szeretett tájékozódni. Jézus szavára azonban megtanulta: már nem feltétlenül kell megérintenie a Feltámadottat. A szívvel – érintés nélkül is – meglátja a lényegét.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

Imádkozunk! Urunk, te a reménység Istene vagy. Erősíts meg minket, hogy vámi tudjunk a legsötétebb éjszakában is a te világosságodra; reménytelen zsákutcában is a te szabadításodra. Erősíts meg azzal a szívbeli hittel, hogy te a halálban is új kezdetet, új életet, feltámadást hozol. Amen.

Oratio œcumenica

Mindenható Isten! Új élet Teremtője! Kérünk téged: add, hogy akik megülhetjük húsvét ünnepét, ajándékként annak áldásait megőrizhessük életünkben!

Megújult életért kiált hozzád egyházad. Szolgáltatunk sokszor terméketlen, gyülekezeteinkből és életünkéből nem sugárzik az evangélium vonzereje, szavunk gyakran hűvösen semleges, odaszánásunk pedig közönnnyé változott. Az egymás iránti szeretetből és gondoskodásból nem lesz láthatóvá rajtunk Krisztus szeretete és gondoskodása. Bűnbánattal valljuk meg neked: nem vagyunk méltók arra, hogy hajlékba jöjjünk, és egyházadnak neveztesünk – de bízunk a Feltámadott életújító hatalmában. Kérünk téged, szabadíts meg minket múltunk sok bűnétől, tanítványi alkalmatlanságunk terhéől, mulasztásaink és megkegyelmezésünk következményeitől! Áldd meg népedet, az igehirdetőket és szolgálattevőket megújuló erővel!

Megújult élet után kiáltanak mindennapjaink. Kisebbségi közösségeink a pusztulás és pusztítás erői alatt nyögnek. Hozzát fordulunk a családokért, gyermekekért és szülőkért, otthonokért és együtt élő nemzedékekért: segíts békességre és egymást óvó, támogató szeretetre jutnunk. Hozzát fordulunk az iskolákért, hitoktatókért és pedagógusokért, a gyermekekért és fiatalokért a bölcsődétől az egyetemig: adj erőt a felelős és alkotó életre való közös felkészüléshez. Eléd visszük hazánk, nemzetünk sorsát – vess gátat a kicsinyes önzésnek, a hatalmaskodásnak, a hazug szó hatalmának, és taníts bennünket összetartó emberségre. Könyörgünk, hogy a televízió és a rádió, az internet és az újságok ne a halál kultúrájának, hanem az élet kibontakoztatásának a szolgálatában álljanak!

Megújulásért kiáltunk hozzád a megfásult világból. Segítsd meg a háborútól szenvedőket, az üldözötteket,

a különböző ideológiák haláltáborában sínylőddőket! Különösen is kezdedbe ajánljuk hitükért üldözött testvéreinket. Légy a betegekkel és ápolóikkal, segítségüket kérjük orvosainknak és ápolóinknak az értünk és ellátásunkért folytatott küzdelméhez! Légy az elesettekkel, a magányosokkal, a megélhetés esélyétől eltaszítottakkal, szenvedélyek rabjaival – reménytelen helyzetünkből adj nekünk kiutat! Gyászainkban és félelmünkben te légy velünk a feltámadás és az elmúlhatatlan élet reménységével!

Áldj meg minden becsület munkát, és tégy hatástalanná minden ártó és romboló szándékot! Áldd meg a teremtett világ megújulását, és tégy abban felelős munkássá bennünket is! Te áldd meg fáradozásunkat, és növeld bennünk a hit, a reménység és a szeretet erejét!

Hallgass meg minket feltámadott Urunkért, aki legyőzte a halált, a bűnt és annak minden hatalmát. Amen.

» SORSFAGGATÓ «

Egy falusi kántor Tolna-Baranyában

► A húsvét utáni hetekben nagyon különböző élethelyzetű, foglalkozású és képzettségű emberek vallomásait olvashatják arról, hogy mit jelent számukra az egyházzene és a kántori szolgálat. Ez alkalommal egy zeneszerző-zene-tanár sorait ajánlom a figyelmükbe. (E. Zs.)

Az út, mely a baranyai Egyházasközpár orgonájáig vezetett, messziről, egyáltalán nem szokványosan indult. Pesten nevelkedtem, evangélikus hátterű, de szekularizálódott családban. A vallásról gyerekként annyit hallottam, hogy a templomok majd múzeumokká lesznek, Jézus „legendája” pedig szép humanista hagyományra.

Kezdetől muzsikusként készültem. És ahogy a Genezáret-tó halászeit a csodálatos halfogással, engem is szakterületemen szólított meg az Úr. Két kiváló tanárom, Soproni József és Sipos Éva óráin történt az első lépés, életem nagy találkozására Bach-korállokkal. Bachot persze addig is rajongva szerettem. A korálokban azonban rögtön hallatszott, hogy itt többről van szó egy ember zsenialitásánál: valami személyek fölötti – és a legke-

vésbé sem múzeumi – erő sugárzik belőlük. A kollektív biznyságtétel szelleme – ez akkor kínaiul csengett volna. De ez az erő megfogott. És emlékszem a pillanatra, mikor a korálkötetben egyszer csak ráakadtam a tízévesen, nagymamám temetésén hallott különös, ősi dallamra. Foszlányai megültek a gyermeki tudat egy zugában. Sűrűn elő-előjöttek, összeshívva a nyirkos februári délután torokszorító emlékével. S most előttem állt a teljes melódia, a bachi harmóniák pompázatos köntösében.

Ettől fogva tudtam: a korálkötet atyai örökségem, személyes közöm van hozzá. Végigkísérték a korálók moszkvai konzervatorista éveimet is. A rajtuk szerzett összhangzattani vértet sokszor kíségettem, dallamaikat beleszóltam önálló munkáimba.

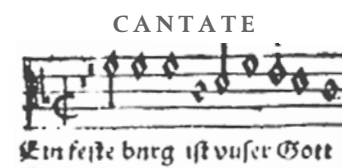
1977 óta tanítok a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában. Itt, a fiatalok között találkoztam először mélyen hívó emberekkel. Vitapartnerből egyre inkább szövetségessé váltak, csiszoltuk egymást, mint kavicsok a folyómederben.

A következő lépésnél harmadik nagy tanáromat, Jurij Holopovot követtem: „Ne higgyenek a másodlagos irodalomnak, a forrást nézzék!” Így került elő a könyvszekrény mélyéről az „alvó ügynök”,

nagyszüleim Bibliája, melyről hamar kiderült: csak a külseje poros. Akkoriban orgonáltam először istentiszteleten, egy véletlen folytán épp Bödecs őseim földjén, Beleden. Lelkészként ünnepség, zsófoló templom, teli torokból zengő ének – Eljött hozzánk az üdvösség (EÉ 320). Nemsokára további alkalmak következtek az azóta lebontott ferencvárosi templomban, ahol az áldott emlékezetű Rédey Pál és Veperdi Ernő mellett tanulhattam bele a liturgiába.

1988-tól, mióta Bonyhádon élek, rendszeresen járok a közeli Egyházasközpárra, ahol évekig némán állt egy eredeti állapotú, gyönyörű barokk orgona. Most is ott vagyok majd minden vasárnap, kísérem az asszonyok kórusát; svábos tercelésük harmonizálása fel-feladja a lelkét. Részt veszek a bonyhádi és a pécsi gyülekezet életében is. Időnként náluk is szoktam orgonálni, akárcsak Kismányokon, a kozári hangszer „bátyján”. Ennek az orgonának a restaurálását évekig szorgalmaztam, az eredményt életem egyik nagy sikerének érzem. Egy évtizede Johann Gyulával, az akkori szekszárdi lelkészrel megnéztük az egyházmegye összes orgonáját, és katalógust készítettünk rólok.

A két imént említett műremek mellett kiemelkedik a szekszárdi, párja, a

restaurálásért kiáltó györkönyi és a jó kétszázötven éves tamási orgona. E kis hangszerek nemigen vonzzák a mai csúcstechnológia termékeit kedvelő művészeket. Pedig bőven akad zene, amely hitelesen megszólal rajtuk. A falvakban, ahol állnak, tán az egyedüli esélyt kínálják a színvonalasabb zenei eseményekhez. És ha a zene mindenkié, akkor a falvak népéé is.

Szeressük, örökítsük tovább a korálokat! Egyházunkban mindenkinek tudnia kellene, micsoda a kincscsoponyú vagyunk hordozó cserépedényei! Ma olyan falvakban, ahol az idős asszonyok korálok szavait fújják fejből, unokáik zöme a legprimitívebb „ifjúsági énekeket” is csak dűnyögni tudja. Nemsokára egy nemes dallamhagyományról van szó, mely abszolút mértékben, messziről felismerhető módon meghatározza zenei arculatunkat, identitásunkat, hanem Istennek az ige vetésére alkalmas, hathatós talajművelő eszközéről. Erre saját példám is bizonyosság.

■ GYÖRFFY ISTVÁN

Ádám, hol vagy?

Hívás az ötödik országos evangélikus találkozóra

A lényeg szempontjából másodlagos kérdés a műfaj, a helyszín és az időpont. A döntő az, hogy az Úr keresi, hívja az embert megtérésre, a vele való kapcsolatra, az ő országába. Ennek lehet alkalma egy országos egyházi találkozó is. A paksi nagy összejövetel témája a Feltámadott köszöntése, jókívánsága és ajándéka egyben: „Békesség néktek!”

Testvérem, nem lenne ideje igazán megbékélni Istennel és emberrel?

Ádám, hol vagy, merre jársz, hová jutottál, hogy bírod (1Móz 3,9)? Nem halod Teremtő szívének dobogását? Amikor e sorokat írom, még a nagyhét elején, Jézus fájdalmas szavait olvassuk a Szentírásból: „Amikor közelebb ért, és meglátta a várost, megsiratta, és így szólt: »Bár felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat!» (Lk 19,41) Sajnos van miért sírnia az Úrnak a mai Jeruzsálem, egyház miatt is. „Nem tűröm együtt a bűnt és ünneplést!” (Ézs 1,13) Megtérés, bűnbánat és bűnvallás nélkül nem léphet tovább egyházunk, e nélkül nem egyház az egyház.

Hisszük, hogy ma még lehet, ma még szabad elfogadni a kegyelmet. Lehetjük fájdalmainkat, terheinket, vétkeinket nála.

A paksi találkozón több műfaj, alkalom, lehetőség lesz meghallani a hívást: áhítatok, előadások, színdarab, a fórumokon való közös töprengés, az igazság keresése, egyéni csendességek és a nagy, közös úrvacsora. Megbékélhetünk egymással a családban, gyülekezetben, egyházban.

Sokkal hatékonyabb lenne a Magyarországi Evangélikus Egyház missziója, ha átelnénk az Úr szabadítását.

Legyen hangos a megváltottak örömeinekétől a záró istentiszteleten a Duna-part!

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

BÉKESSÉG NÉKTEK!

5. Országos Evangélikus Találkozó
Paks, 2007. június 22-23.

Jelentkezni a lelkesítő hivatalokban lehet
2007. április 30-ig.

Információ:
<http://talalkozo.lutheran.hu>
talalkozo@lutheran.hu

Elkészült a hartai evangélikusok családfája

Ahogy lapunk 2005. évi 33. számában már említett tettünk róla, a hartai evangélikus lelkész, Halasi László a gyülekezet történetét feldolgozó pazar kötet megírása és megjelentetése mellett az országban, sőt a nagyvilágban is egyedülálló vállalkozásba fogott: megkezdte a hartai lutheránusok családfájának összeállítását.

Öt évi kitartó munka eredményeként tavaly lezárult a kutatás első szakasza. Több ezer oldal, ábécérendben, a családi szárlakat követő sorszámozással és jelzésrendszerrel elkészült az immáron tucatnyi dossziéba zárt

a demográfiai változások, a többi felekezettel való kapcsolódás.

A családfák ráadásul nemcsak a hartai evangélikus svábok betelepítésének kezdetéig (1723-ig) nyúlnak vissza, hanem a telepeselek első generációjából több család esetében sikerült feltárni a németországi gyökereket is. Így nem csupán az első bevándorlók születési időpontját olvashatjuk ki az összeállításból, hanem több esetben sikerült az 1600-as évek kezdetéig visszaadni a kutatással – ez közel négyszáz esztendő jelent egy-egy familia és az anyai ágon leszármazottak esetében!

Az Evangélikus templomok Magyarországon című kötet illusztrációja

kézírtos családfa. Ennek segítségével elérhetőek az egyes személyekre vonatkozó alapinformációk: név; születési és halálozási dátum; a házastárs neve és az esketés időpontja; gyermekek neve, születési és halálozási időpontja. Követhetőek a családok leszármazási vonalai, a rokon összefüggések, továbbá a közösség és a gyülekezet egykori és közelmúltbeli általános jellemzői: a foglalkozások, a betegségek alakulása,

Az adatfeldolgozó munka következő fejezete most kezdődik. A kézírtos anyag – várhatóan egy-két esztendőnyi munkával – számítógépre kerül, hogy CD-n és DVD-n is megmaradjon az utókor számára, és az információk a fénymásolatok mellett elektronikus formában is eljuthassanak az érintett családoknak a saját múltjuk, történetük iránt érdeklődő tagjaihoz.

■ REZSABEK NÁNDOR

Szavakat vezet világtalan

ÉGTÁJOLÓ

A cím nem saját leleményem, hanem Esterházy Péter Termelési-regény (kissregény) című munkájából kölcsönöztem. Azt szeretném vele érzékelteni, hogy a bibliai eredetű metaforákat (ebben az esetben Mt 15,14-et) milyen sokszor idézzük és használunk tévesen.

Természetes jelenség, hogy a nyelvet átszövik a bibliai tartalmú utalások, amelyeket már egészen szerény műveltséggel is meg lehet érteni. Így ha valakinek a *tamaskodásáról* vagy *pálfordulásáról* olvasunk, tudjuk, hogy e fogalmak eredetét az Újszövetségben kell keresnünk. Azt valószínűleg már kevesebben tudnák megmondani, hogy az „*áll, mint Bálám szamara*” milyen bibliai összefüggésben szerepel eredetileg, de a „*mosom kezeimet*” kifejezésről azért valószínűleg elég sokan asszociálnának a római helytartóra. Apropó, Pilátus! „*Belekerültem, mint Pilátus a krédóba*”, szoktuk mondani, ha számunkra idegen helyzetben érezzük magunkat. Eredetileg az lehet e szólás mögött, hogy eleink a pogány rómaiakat nem szívesen méltatták arra, hogy nevét a *Hiszkegyben* említsék. (Véleményem szerint azonban Pilátus nagyon is jó helyen van ott: ezzel az utalással ugyanis azt jelezzük, hogy a Jézussal történtek nem a mesék vagy mítoszok világába tartoznak, hanem a történelemben gyökereznek.)

Április 11-én ünnepeljük a költészet napját. A szépirodalmat valósággal átszövik a bibliai eredetű metaforák. Miként érthető valaki *Ady* költészetét úgy, hogy nem ismeri az olyan fogalmak forrásvidékét, mint a *frígláda*, *Illés szekere*, *Sion-hegy*? (Az már a „*hitetlenül hívő*” költő nyelvi leleménye, hogy *Az igazga Jézusok* című versében olyan merész jelzőt is használ, mint az „*elkrisztusodott*”).

A Biblia mellett az egyházi énekek is színezhetik egyik-másik költői alkotást. Ezúttal csak a két legismertebb protestáns himnuszra utalok. *Kosztolányi Dezső* „*erős várunk, a nyelv*” megfogalmazása természetesen *Luther* diadalmas himnuszában gyökerezik, míg a *József Attila*-i „*Magamban bíztam eleitől fogva*” (*Kész a leltár*) lázadóan fordítja ki a „*Tebenned bíztunk eleitől fogva*” kezdetű 90. zsoltárt. (Nagy *Gáspár* aztán még ezen is csavar egyet, amikor *Magamtól féltem...* című versében így ír: „*Magamtól féltem eleitől fogva*”).

Hasonlóan gazdagon merít a szépirodalom és a köznyelv a liturgia szövegéből is. Az ősi istentiszteletek egyik legszebb része, amikor felszólal a „*sursum corda*”, vagyis hogy „*emeljük föl szívünket!*”. Az áhítat nagy pillanata ez. *József Attila* ennek nyomán szinte könyörögve mondja: „*Emeld föl fejedet / büszke nép! / Viseltesd a világot / szegényét! (...)* Emeld föl szívedet / nemzetem...” (*Himnusz-töredék*)

Az érdekesség kedvéért azt is meg lehet jegyezni, hogy a liturgia idegen nyelvet nem értő egyszerű emberek sokszor félreértettek és eltorzítva használtak egy-egy kifejezést. A *Kyrie eleison* (Uram, irgalmazz) fohászból, tisztesség ne essék szólván, bizony egy szolidabb káromkodás lett: azt a kirjelejszomat... Az úrvacsora szerzési igéiből a „*hoc est corpus meum*” („ez az én testem”) pedig a *hókuszpókusz* kifejezésben él tovább.

Hasonló félreértés áldozata néhány bibliai metafora, amelyet a mai köznyelv nem az eredeti értelemben, hanem adott esetben azzal éppenséggel ellentétes tartalommal használ. Ha ugyanis azt mondjuk, hogy „nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal”, az kifejezetten a szervezetenlenség és összevisszaságot jelenti. Jézus viszont éppen hogy pozitív értelemben használta ezt a szokatlan képet: önzetlenség, szinte önmagunk számára is észrevétlenül kell adakoznunk, úgy, hogy „*ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb*” (Mt 6,3). A „*pusztába kiáltott szó*” is a hiábavalóságot jelenti, jóllehet Keresztelő János – Ézsaiás nyomán – önmaga prófétai küldetését, a Messiás érkezésének előkészítését határozza így meg: „*Kiáltó hangja szól a pusztában: Készítsétek el az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit...*” (Lk 3,4) Torzított formában él tovább Pál apostol intelme is. Ő ugyanis azt mondja: „*...ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék*” (2Thessz 3,10), nem pedig azt, hogy „*aki nem dolgozik, ne is egyék*”. Utóbbit ugyanis könnyen a munkanélküliek vagy éppen a fogyatékosok ellen lehetne fordítani.

Alighanem kortünetnek tekinthetjük, hogy bizonyos bibliai kifejezések az eredetihez képest tágabb, szekuláris jelentést kapnak. Ma könnyen *karizmatikusnak* neveznek minden erős akaratú vezetőt, jóllehet eredetileg ez csakis az Isten ke-

gyelmi ajándékával, *karizmájával* rendelkezőkre volt érvényes. Hasonlóképpen vált egyre sápadtabbá az *apokalipszis* kifejezés: manapság már nem pusztán a végítélettel kapcsolatos titkok feltárását, hanem sokféle földi katasztrófát is értünk rajta. És akkor még nem beszélünk arról, hogy az olyan, eredetileg csakis Isten számára „*fenntartott*” szavak, mint az *imád*, az *oltári* vagy éppen az *istenít* miképpen nyertek sekélyes értelmet.

Az ilyen ellaposodó jelentésnél is rosszabb az a tény, amikor a politika sajátítja ki a vallási nyelvezetet. A Harmadik Birodalom SS-katonáinak övén a „*Gott mit uns*” („*Velünk az Isten*”) volt olvasható. Mi keresnivalója volt az Immánuel-jövendölésnek (Ézs 7,14) ilyen helyen?! Hasonlóképp értetlenül tudom csak nézni az „*In God we trust*” („*Istenben bízunk*”) feliratot az amerikai dolláron. Isten neve helyett talán a mammonét kellene ráírni...

Ma már derülünk azon, hogy az ötvenes évek püspöki körlevelei a „*jobban boldogul kettő, mint egy*” (Préd 4,9) bibliai intelmével agítáltak a téesszervezés mellett... Ugyanolyan visszaélés ez Isten igéjével és a bibliai nyelvezettel, mint amikor valaki így mondja a *Credót*: „*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek Magyarországi feltámadásában*.” Ettől természetesen még imádkozhatunk nemzetünk felemelkedéséért, de a *feltámadás* szót hagyjuk meg a maga újszövetségi értelmében!

Éppen ezért kellett szóvá tenni azt is, amikor jó egy éve az egyik politikai párt a „*Jöjjön el az én országom*”, előtte pedig egy másik alakulat a „*Jöjjön el a te országod*” mondattal kampányolt, ráadásul oly módon, hogy e felirat alatt egy ked-

ves arcú kisgyerek szerepelt a plakáton. Őszintén szólva teológiaiilag az utóbbit érzem botrányosabbnak. Az első ugyanis csak aláírja egy bizonyos közösség önzését, a második viszont összemossa az ember és az Isten országát.

A legutóbbi országgyűlési választások finise nagyhétre esett. Virágvasárnap egy lelkipásztor teljes meggyőződéssel mondta, hogy az „*áldott, aki jön az Úr nevében*” (Mt 21,9) egy bizonyos politikusra érvényes. Biztos vagyok benne, hogy valamely pártot vagy politikust nem azzal támogatunk leginkább, ha ráolvasászerűen alkalmazzuk rá a bibliai igéket. Itt azonban még ennél is többről van szó. Kénytelen vagyok az ilyen megközelítéseket blaszfémianak, istenkáromlásnak minősíteni.

Becsüljük meg értékeinket! Ne engedjük, hogy erőszakot szenvedjenek a megszentelt bibliai szövegek. Törekedjünk arra, hogy a hétköznapi nyelvben is helyesen idézzük a Szentírást. A költőktől nem vehetjük el, hogy ők – bizonyos teológiai és ízlésbeli határok között – bibliai metaforákat használjanak. Am a politikusokat, illő tisztelettel, kérjük meg, hogy ezeket a képeket hagyják meg az egyházaknak.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Katolikusok, ortodoxok, protestánsok közös húsvétolása

Idén protestánsok, katolikusok és ortodoxok egy napon ünnepelték a húsvétot. Mint ismeretes, a nyugati egyházak a Gergely-naptár szerint állapítják meg húsvét napját, XIII. Gergely pápa 1582-ben hozott reformjának megfelelően. A keleti egyházak azonban a Julianus-naptárt követik, amelyet Julius Caesar vezetett be a Római Birodalomban Kr. e. 46-ban. A két dátum egybeesése a Szentföldön különös jelentőséget nyert: az ünnepi napokban nagyon sok katolikus és ortodox, valamint protestáns hívő töltötte meg a szent helyeket. Számos zarándok érkezett Oroszországból, de idén sok palesztin keresztény is részt vehetett a szertartásokon az izraeli hatóságok engedélyével. A húsvéti szent három nap egyik legfontosabb eseménye a Szent Sír-bazilikában tartott tűzszentelés volt. Ezen az eredetileg ortodox rítusú szertartáson katolikusok is részt vettek, ezáltal téve ökumenikussá a liturgiát. (A tüzet elviszki közeli és távoli keresztények lakta településekre – így repülőgéppel szállították el például Athénba. A feltámadási szentmisét a Szent Sír-bazilikában a jeruzsálemi latin pátriárka koadjutora, Fouad Twal érsek mutatta be.

► PAX News

Ez is nagypéntek: szenvedők mellett állni

A bajor tartományi evangélikus püspök – egyúttal a Németországi Egyesült Evangélikus Egyház püspöke –, Johannes Friedrich nagypénteki üzenetében arra szólított fel, hogy álljunk az idősek, a betegek és a szenvedők mellé. A püspök emlékeztetett arra, hogy Krisztus keresztje a felebaráti s az ellenség iránti szeretet kiprovokálja. Szerinte Krisztus szenvedése és halála nem egy jó ember megkerülhetetlen tragikus vége volt, hanem Isten emberek iránti következetes szeretetének a megnyilvánulása. Jézus nagypénteki halálát csak a húsvéti feltámadás összefüggésében érthetjük meg igazán. Az evangélikus püspök rámutatott: „A kereszt nem szörnyű dolog, hanem Isten szeretetének a megnyilvánulása.”

► Forrás: idea.de

Az európaiak fele bízik a lelkészekben

Hús hivatás között a lelkési a tizedik helyen szerepel a bizalmi skálán, 53%-os „igen” szavazattal – derül ki egy európai felmérésből, amelyet a Readers's Digest című magazin készített tizenöt ország huszonöt ezer polgárának a megkérdezésével. A felmérésben most először értékelték a lelkészeket. Az adatokat közlő tanulmányból az derül ki, hogy a legnagyobb bizalmat a tűzoltók élvezik (95%). Őket a pilóták (92%), majd a gyógyszerészek (89%) követik. Jóval kisebb bizalmat élveznek a szakszervezeti vezetők (23%) vagy például az autókérelkedők (17%). Rendkívül kevésre értékelték az európai polgárok a politikusokat (7%). A német adatok alig térnek el az európai átlagtól; Németországban a lelkészek az európai átlagnál is magasabb bizalmi indexet értek el (55%). A tanulmány ezt a címet kapta: *Kiben bíznak az európaiak?*

► PAX News

Új elnököt választottak a francia protestánsok

A Franciaországi Protestáns Szövetségnek új elnöke lesz Claude Baty személyében. Az ötvenkilenc éves lelkész a Protestáns Szabadegyházi Unióban szolgál, és július 1-jén veszi át a hivatalát a mostani elnöktől, Jean-Arnold de Clermonttól, aki 1999 óta vezette a szervezetet – adja tudtul az ENI ökumenikus hírgyűjtemény. Baty a protestantizmusnak még erőteljesebb profilt akar adni, mint eddig, hiszen a többségükben katolikus franciák között csak így tudnak megjelenni.

A távozó elnök, aki egyben az Európai Egyházak Konferenciájának is elnöke, bizakodóan nyilatkozott a francia protestantizmus jövőjéről. A szövetséghez kilencszáz ezer francia református, evangélikus, evangélikál, baptista és pünkösdi keresztény tartozik. A szövetségén kívül mintegy kétszáz ezer további francia tekinti magát protestánsnak.

Vallások csillagórája

„Csodálom az Ön útját” – jelentette ki Hans Küng „renitens” római katolikus teológus abban az adásban, amelyet a svájci SFi-en április 1-jén reggel sugároztak Margot Kässmann hannoveri evangélikus püspök részvételével. Küng az a neves teológus, akitől a Vatikán egy ideig megvonta egyházi tanítási engedélyét. A tv-adón sugárzott *Vallások csillagórája* című sorozatban a püspök volt az első vendég, akit Küng megszólaltatott. Margot Kässmann és a „lázdó” professzor harminc éve ismerkedett meg egymással Tübingenben, ahol akkor mindketten teológiát tanultak. Azóta különböző utakat jártak be, ennek ellenére sok kérdésben egyetértenek, például a nők felszentelésében, a cölibátus megítélésében. A püspök kijelentette: „Evangélikus egyházként közel állunk a reformkatolikusokhoz.” A püspök hangsúlyozta erőteljes bibliai elkötelezettségét, a sola scriptura reformatori elve szerint.

► PAX News

II. János Pálon tréfálkoztak – megdöbbenés Lengyelországban

Országos megdöbbenést keltett Lengyelországban, hogy a német *Die Welt* című újság internetes honlapján közzétett egy anyagot, amely az elhunyt II. János Pál pápán viccelődik. A berlini lengyel nagykövet, Marek Pravda már elküldte tiltakozó levelét az újsághoz. A Német Újságíró-szövetség véleménye szerint ez a lépés a sajtószabadságot sérti. Az anyag azokat a csodákat tette tréfa tárgyává, amelyek nyilvántartása a boldoggá nyilvánítás procedúrájához szükségesek. A lapszerkesztők II. János Pál néhány fotóját ironikus hangnemű képaláírással látták el. A lengyel médiumok azon döbbenek meg leginkább, hogy az egyik aláírás az elhunyt pápát „unszimpatikus aggastyánnak” nevezte.

► PAX News

Vasárnapi iskola Guatemalában

Összeköt a zsinór – mindenkit

Keresztény közösségi ház várja a látogatókat Békésen

Közösségi ház, ahol minden hetet imádkozással indítanak, ahol a munkatársak többsége gyülekezetbe járó keresztény, a vezetője lelkipásztor, és az előtérben a többi olvasnivaló között a legnagyobb természetességgel van jelen a Biblia, amelyet „üres idejükben” forgathatnak a munkatársak.

Három évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit a Zsinóros Közösségi Ház Békésen. Az elnevezés szimbolikus. Egyrészt arra utal, hogy a viharos kisváros régi, ma már az itt élők között sem használt elnevezése „Madzagfalva”, másrészt arra a küldetésre, amelyet az alapítók az összekötések keresésében láttak meg. Hogy kapcsolatkeresésre és -felvételre van szükség ember és ember között, függetlenül hitvallástól vagy bármilyen másról.

Érdekes, hogy a közösségi ház egy száz évvel ezelőtti zsinagóga céljára emelt impozáns épületben található. A második világháború utáni évtizedekben többször méltatlan célokra használták, de a mai működtető Mégis Van Remény Egyesület hű akar lenni az egykori építők és építtetőik céljaihoz, és az épületben mindenekelőtt Isten házáat látja.

Az egyesület neve kifejezi küldetését: reményt adni a reményvesztetteknek, a kirekesztettségben élőknek. A szervezet már tizenhét éve munkálkodik a misszióban. Legnagyobb vállalkozása a közösségi ház működtetése, fenntartása. Az intézmény színteret kíván nyújtani a hívő és a kereső vagy még hitetlen emberek, családok között építhető „barátságshidak” kialakításához. Mintegy negyven embert foglalkoztatnak, főként olyanokat, akiknek korábban nem volt munkájuk, illetve akik a munkavállalás szempontjából hátrányos helyzetűek: negyvenöt évesnél idősebb nők, pályakezdők, romák. A „Zsinórosban” munkaerő-közvetítő és álláskereső iroda működik, melynek célja a munkaerőpiacra történő visszatérés és a munkahelyi beilleszkedés elősegítése. Emellett odafordulnak a szociálisan hátrányos helyzetben lévők: fellépnek az idősek, a romák, a nagycsaládban élő gyerekek érdekében. A legkülönfélébb projekteket dolgozzák ki és valósítják meg. Sikeresen működtetik a mozgásukban koruk vagy betegségük miatt korlátozottakat támogató szolgálatot. A működés anyagi bázisát – gyakran uniós – pályázatok adják.

Emellett működik itt pizzeria, étterem, cukrászda és internetkávézó; ezenkívül különféle kulturális közösségi programokat hívnak életre: filmklub, gitárklub, kiállítások, író-olvasó találkozók, koncertek, orvosi előadások hívogatják az igényesebb kulturális és ismeretterjesztő rendezvények iránt érdeklődőket. A közösségi ház drog-, alkohol- és dohányfüstmentes intézmény. Bizonyos területeken hiánypótló szerepet tölt be: például nyaranta gyermekfoglalkoztató heteket szervez. A szülők nyugodt szívvel engedhetik el a programokra a gyermekeiket, hiszen tudják, hogy jó kezekben vannak.

A SZERZ. FELVÉTELE

egész országra, sőt az egész Kárpát-medencére is. Ezzel zoroosan összefügg, hogy Keresztény Népfőiskolát működtet az egyesület, melynek kurzusai jelenleg Pakson, Verpeléten, Nyíregyházán és Zentán működnek összesen körülbelül nyolcvan fővel; a tanulók mintegy fele roma. Mivel a cigány népcsoportot legjobban saját tagjai tudják elérni, fontosnak tartják, hogy cigány vezetőket képezzenek.

A közösségi ház indulásakor a külső szemlélők közül sokan pesszimisták voltak, kételkedtek benne, hogy az intézmény fenn tudja tartani magát hosszabb távon is, városi vagy állami támogatás nélkül, csakis önerőből, ráadásul ilyen nem mindennapi vezetési elvek és ideák mellett. A „Zsinóros” vezetői és munkatársai mindenesetre a sok megélt nehézség közepette április 2-án a ház harmadik, sikeresen befejezett évét ünnepelhetik.

■ SZEGFŰ KATALIN

Énlaka, az unitárius szentély

Az udvarhelyszéki Énlaka a legeldugottabb székely falvak egyike. A tervszerű felújítások miatt egyre javuló erdélyi főúthálózat ellenpárjaként a mellékutakra manapság is jellemző a járhatatlanság, így a Korond és Farkaslaka felőli útról az egytucatnyi kilométer egyórás autózást jelent, esős időben pedig senkinek sem ajánlatos útnak indulnia. A Sövidéki-dombság festői vonulatai között, Székelypálfalván és Firtosváralján keresztül érünk a Firtos lábainál fekvő, a Firtos-hegyet és az énlaki erdő csúcsát egybekötő hegyhát tetőormán nyugvó, közigazgatásilag Etédhez tartozó településre.

A falu helyén az ókorban a római Praetoria Augusta nevű település és a római légió egyik csapattestének tábora állott – mindez a Dacia provincia keleti részén kiépített limes, vagyis határvédelmi rendszer részét képezte. A középkorban – immáron székely faluként – egy 1331–32-ből származó pápai tizedjegyekben találkozhatunk először az akkor virágzó Énlaka nevével, amely később számtalan névváltozatban fordult elő. Településszerkezetében a falu napjainkig megőrizte a hagyományos székely falvakra jellemző kialakítást, lakóházainak néprajzi érdekessége a külső tornácos kiképzés. Mai lakói gyümölcs- és tejtermelésből és tejetermelésből élnek; ottjártunkkor a nehezen járható úton felbukkanó néhány jármű kivétel nélkül a friss tehéntejet tartályokban szállító személy- vagy tehérgépkocsik volt.

Énlaka legfőbb nevezetessége egyházi vonatkozású: a rovásírás emléket őrző unitárius istenháza. „Menjenek csak nyugodtan, a kulcs a bejáratnál van” – igazít utba a szomszéd telken a veteményes felett görnyedő asszony. „A lelkész abban az utcában lakik, a gazdasági épület mögött áll a ház” – mutat az egyik zezugos utcára a boltból hazafelé igyekvő másik székely. „Menjenek csak, erősen nyomják meg a kilincset a székelykapu kis ajtaján, utána a harangto-

ronynál húzzák meg a drótot, majd a templom előterében egy szögre akasztva találják a kulcsot” – kapjuk ott a részletes tájékoztatást.

A fallal körülvezt templom mellett első világháborús emlékmű található, illetve az unitárius temető sírkövei áll-

orgonához legközelebbi kazettában található felirat a következő: „Georgyius Musnai, csak egy az Isten”, utalva a készítőre, Muzsnai Györgyre, illetve az unitáriusok hitbéli alapvetésére. A székelykorona és az Úr asztala 1758-ban, a karzat 1770-ben készült; az orgonát

FOTO: REZSABEK MIHÁLY

nak. Az említett tizedjegyekben önálló egyházmegyeként említett közösség temploma a tatárjárás előtt, a 13. század elején épült a helyén a római korban emelt Jupiter-szentély alapjaira. Az épületet a 14. században gótikus stílusban építették át, majd a 16. században ismét felújítást végeztek rajta. 1661-ben a falut sújtó tatár betörés következtében beomlott a templom mennyezete, és elpusztultak a freskók. Az eredetileg boltíves mennyezetű, kőkeretes ablakkal ellátott templomot 1668-ban hozták rendbe. Ekkor készült festett kazettás mennyezete. Páratlan értékét a Székelyföld történetét és emlékeit lejegyző Orbán Balázs által felfedezett, hun-szkita eredetű székely rovásírás emléke adja. Az

1848-ban Segesváron készítették. Kisharangját 1795-ben, a nagyt 1925-ben öntötték Nagyszébenben.

A település jövőjére nézve fontos feladat a helyi fiatalság megtartása, boldogulásának biztosítása. Jó irány az – Erdély magyarok lakta vidékeire napjainkban általánosan jellemző – turizmusfejlesztés, amelyet például a főváros V. kerületéből (főként az ottani unitárius közösség közbenjárásának köszönhetően) folyamatosan érkező támogatás is elősegít. „Naponta négy-öt magyarországi autó is jön, sőt nemrég egy budapesti orvos házaspár itt, az unitárius templomban tartotta esküvőjét, és a lagzi is a faluban volt” – halljuk a helyiektől. Énlaka él és élni akar.

■ R. N.

Magyar művészek – magyar művészet Erdélyben

Kiállítás a Vármegye Galériában

Az Erdély Művészetéért Alapítvány támogatásával rendezett tárlat ismét olyan elgondolkozató kiállításra várja a művészet barátait, amely méltó Szabó Dezső mottóként is elfogadható szavaihoz: „Minden magyar felelős minden magyarért.”

Erdély, Székelyföld már több kiállítást maguk mögött tudó vagy először bemutatkozó művészei beszélő festményeikkel, rajzaikkal, a havasok elmaradhatatlan üzenetével szülőföldjük tájait, közös múltunk féltve őrzött hagyományait és értékeit, a valóságot tárják elénk. Huszonöt kiállító művész! A máramarosszigeti *Maszelka Jánostól* a korondi *Pál Lajosig*, a csíkszeredai *Xantus Gézáig*, *Botár Lászlóig*, a tasnádi *Petkes József*ig, a gyergyóditrói *Gaál Andrásig* – most jelent meg hetven rajzot tartalmazó, szép albuma – sok kedves ismerős alkotásában gyönyörködhetünk. Marosvásárhelyről (ábécérendben) *Balázs Imre*, *Fekete Zsolt*, *Incze István Botond*, *Miholcsa József*, Maroshévízről *Dudás Gyula*, Kolozsvárról *Árkossy István*, *Botár Edit*, Nagyváradról *Miklóssy Gábor*, Aradról *Balla József*, Temesvárról *Kazinczy Gábor* műveit láthatjuk. Kedves üdülőhelyemről, Gyergyóalfaluból *Marion Árpád* mutatja be műveit, Gyimesközéplokról *Antal Imre*, Lőrincfalváról *Bálint Károly*, Ercséről *Nagy Ödön*; a magasból néz ránk a sepsiszentgyörgyi *Molnár Zoltán* munkája. Közeli van az alsó-csernátoni *Székely Géza*, illetve *Paulovics*

László szatmárnémeti művész egy-egy műve. Minden alkotás külön méltatást érdemelne témájukat, a gondolatok megjelölését, a kitarukozást, a szívvel, szeretettel végzett alkotói munkát tekintve, de

FOTO: BOTTA DÉNES

sajnos csak a nevek és a szülőhely említésére – utóbbi gyakran egyben az otthon is – van lehetőségem.

A kiállítás március 20-i megnyitójának ünnepélyességét emelték *Rogán Antal* szavai; gondolom, sokan megemlegetik majd Budapest V. kerülete – Belváros-Lipótváros – polgármesterének rövid, de tartalmas megnyitóbeszédét. Követendő példa volt ugyanis arra, hogy miként lehet egy kiállítás megnyitót nagy figyelemmel kísért, elgondolkozta-

tó, élvezetes előadássá tenni az alkotók és a hallgatók, nézők számára egyaránt, összekapcsolva a kultúrát a történelemmel – például a múltbeli és a jelenkori márciusi események történéseivel.

A közreműködő *Kobzos Kiss Tamás* Magyar Örökség díjas előadóművész jól választott ének-zene számai kitűnően illeszkedtek a festmények teremtette hangulathoz. Szép este volt.

■ SCHELKEN PÁLMA

A „Magyar művészek – magyar művészet Erdélyben” című kiállítás május 27-ig tekinthető meg a Vármegye Galériában (1052 Budapest, Vármegye u. 11.) keddtől péntekig 10–18 óráig.

Kisföldalattival a régi Budapesten

A közelmúltban látott napvilágot *Braniczik Márta* és *Demeter Zsuzsanna* *Budapesti építkezések állomásai* című kötete. Az olvasó, miközben képzeletben megteszi a milleniumi földalatti vasúton a két végállomás, a Vörösmarty tér és a Mexikói út közti utat, megismerkedik az útvonal legfontosabb épületeivel, a 19. századnak és a 20. század elejének emlékezetes építkezéseivel. Állomások a föld alatt és a föld felett: gyönyörködésre, nosztalgia-ára okot adó felvételek, rajzok – nem kevés tanulsággal.

Aki kedveli az igényes kiállítású, vas-könyveket, és azt sem bánja, ha borsosnak tűnő árát kérnek el érte az üzletben, nem fog csalódní. Különleges utazásban lehet része a száz-egynéhány évvel ezelőtti Budapesten. Az úton két kiváló szakember – mindketten a Budapesti Történelmi Múzeum Kiscelli Múzeumának a munkatársai – szegődik mellé; vezetnek, mesélnek neki, és meséltetik az épületeket: klassziciztát és szecessziót, elpusztultat és ma is állót egyaránt.

Néhány évvel ezelőtt a kisföldalatti megállóiban kiállítást rendeztek a múzeum művészettörténelmi, melyben bemutatják – elsősorban a Kiscelli Múzeum anyagának segítségével – az állomások közelében álló legfontosabb, legkarakteresebb épületeket, a környék beépí-

aszt az időszakát mutatja be, amelyet elfoglaltság nélkül a város első virágkorának nevezhetünk. Ebben az időben fejlődött vidékies, poros kisvárosból európai, világszínvonalú fővárossá – még ha ma kicsit rosszszívek is ezek a jelzők.

A kontinens első földalatti vasútját építik Budapesten – ezt idézik fel az első felvételek. Látjuk a földkotró gépet, a földmesterkezet építését, a könnyed kis állomáslejárókat, az első kocsi egyikét

Vagy a bazilika, ha *Ybl Miklós* nem gondolja tovább *Hild József* terveit? Megnézhetjük a milleniumi kiállítás rég feledésbe merült pavilonjait vagy azt, hogyan épült az új Nyugati pályaudvar a régi köré. Ráadásul az első között sétálhatunk körbe az állatkertben is!

A lapokról, az épületekről hihetetlen ötlet- és formagazdagság, merész egyszerűség és optimizmus sugárzik: jó értelemben vett „nagyraagyás”. Persze a

A budapesti Szent István-bazilika 1880 körül

és azt, hogy a Városligetben feljön a szelvény a felszínre. (Emlékszik még erre valaki?)

Amikor pedig elindulunk képzeletbeli utazásunkra, minden egyes megállónál kiszállunk, körülnézünk a felszínen. Vezetőink régi fotók segítségével megmutatják Pest egykori arcát, emellett tervrajzokat, nyomtatványokat is felvontatnak, hogy jobban megértsük a város fejlődésének folyamatait. Sőt egy-egy jeles építész nyomába eredve – újabb képek, rajzok révén – nagyobb összefüggéseket is felismerhetünk. Az illusztrációk segítenek ráismerni a még álló épületekre, elképzelni a már lebontottakat, mi több, a meg nem épülteket is. Mennyit változott azóta a Deák tér arca? Milyen lenne a Parlament, ha *Feszly Frigyes* nyerte volna meg a pályázatot?

város „árnyékosabb” területeinek világa nem látható egy ilyen utazáson.

Igen, lehet kételkedni abban, hogy Budapest száz évvel ezelőtt érdekes város volt. Az sem biztos, hogy sokkal olcsóbb volt itt az élet. A képeket nézve azonban úgy tűnik, egyéni arca volt, szerethető volt, emberi léptékű volt, tisztább és zöldebb, mint ma. A sok közül ez az egyik tanulság. A másik, hogy vegyük észre a régít, az avított, a romosban a szépet, a menteni valót. A többi pedig vonja le ki-saját maga számára.

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

Braniczik Márta – *Demeter Zsuzsanna*: *Budapesti építkezések állomásai* – *Stations of Constructions in Budapest*. *Fekete Sas Kiadó*, Budapest, 2007. Ára 9600 forint.

Középfokú evangélikus oktatási intézményeink tanulóinak, tanárainak, iskolaújság-szerkesztőinek figyelmébe!

Az Evangelikus Élet szerkesztősége – a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága, a Luther Kiadó, valamint a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium támogatásával – április 18. és 21. között a soproni líceumban rendezti meg a VII. Evangélikus Médiaműhelyt.

(A kivételesen „zártkörű”, a líceum évfordulós ünnepsorozatához kapcsolódó médiaműhelyre invitáló meghívókat a vendéglátó intézmény már eljuttatta az érintett intézmények igazgatóinak.)

A VII. Evangélikus Médiaműhely egyik célkitűzése, hogy még az idei tanévben nyomtatásban is elkészüljön az evangélikus középiskolák első közös lapja, az **Evangélikus diákÉlet**.

Az *Evangélikus Élet* formátumával megegyező, tizenhat oldalas újság lehetőséget kíván nyújtani arra, hogy benne minden középfokú intézményünk egy teljes oldalon bemutatkozhasson.

Kedves Diákok!

Ezúton (is) kérjük, hogy írásaitokkal, témajavaslatokkal, illusztrációkkal kapcsolatos ötleteitekkel segítsétek az iskolátokat képviselő szerkesztő(k) munkáját! (Egy újságdoldalon mintegy tizenötezer karakternyi szöveg fér el, de a rendelkezésre álló területet természetesen csökkentik az illusztrációk szánt fotók, grafikák.)

Bízunk az evangélikus iskolák tanulóinak kreativitásában. A legjobb „bemutakozó oldalakat” nemcsak az MEE Sajtóbizottságának tagjai, hanem az olvasók is díjazni fogják.

Az *EvÉlet* szerkesztősége nevében:

T. PINTÉR KÁROLY főszerkesztő

Az egyház veteményeskertje

A természet világában szinte minden egyszerre ébred, kibomlik. Kifejezi élni akarását. A veteményeskertek életre kelnek mint a gazdasági élet jövőjének letéteményesei. Tollat mégsem ezért ragadtam, hanem azért, hogy – olyan nyugdíjasként, aki még iskolában szolgálhat – kifejezzem örömet: ott látható az egyház veteményeskertje!

Egy hétfő reggel, mielőtt az áhítat szolgálatát megkezdénem, *Rajnai Károly*val megállunk a *Hunyadi János Evangélikus Óvoda* és *Általános iskola* diákjai előtt. Az intézmény igazgatója évekket ezelőtt a következőket írta *A soproni evangélikus iskolák és diákokon újraindulása* című könyvébe bevezető köszöntéséknél: „A reformáció egyháza kezdettől fogva nagy gondot fordított az iskoláigye. Az iskola az egyház veteményeskertje, ezért az evangélikus egyház különösképpen megbecsüli iskoláit – mondta *Karner Károly*.”

Fölteszem *Rajnai Károly*nak a kérdést: hány tanulóval indult az 1996/97-es tanév, mely a most tízéves iskola kezdőéve volt? „Háromszázötvenkét tanulóval kezdhettük nevelő-oktató munkánkat” – feleli, és mindjárt hozzátesszi örömteli mosollyal: „Ma több mint kétszáz diákkal több itt előtűnk az áhítaton a tornateremben.” Az áhítatokon való részvételi arányról érdeklődően a következő választ kapom: „Mindenkinek részt vesz rajtuk, aki aznap iskolába jön. Ez egyrészt azzal magyarázható, hogy reggel 8-kor kezdjük az áhítatot. Az osztályban gyülekezve, az osztályfőnök vezetésével jönnek az osztályok rendben a tornaterembe, és ülnek le a padlószőnyegre.”

Közben megszólal a villamosított orgona-harmónium, amelyet holland testvérek adományoztak az iskolának. Mielőtt elkezdjük a „Zengd, lelkeim, ez új reggelt” énekelni (EÉ 101), örömmel tekintek végig egyházunk veteményeskertjén, melynek minden „palántája” szinte odatapsad – mint magocskák a kerti földre – a tornaterem sík lapjára. Csend van, csak a ragyogó gyermekszemek beszélnek; csillogásukba átáraszthatom – ez alkalommal Lk 18,18–27, a gazdag ifjú története alapján – az örök ige maradvány világosságát, mely gyümölcsözövé teheti a veteményeskertet.

Igaz, hogy a több mint félezer fiatal közül többen az ige szerinti gazdag ifjú magatartását vállalják csupán, szép tanulmányi és sportteljesítményük után talán az üdvösséget is el akarván érni, meg akarván szerezni. De ez nem megy áldozathozatal nélkül – Krisztus keresztáldozata nélkül pedig lehetetlen.

Nézem, amint az áhítat végén az iskola vezetősége átadja a kiváló sportteljesítményt nyújtóknak az elismerő okleveleket. S közben imádkozom azért, hogy legalább emyien vigyék magukkal szívükben az üdvösség ajándékát, amelyet az Atya Krisztusért ama napon átad, és amely minden megkeresztelt diák számára a növekedést jelenti.

... ha vándorutam / Majd véget ér itt a boriban” (EÉ 525), a sok hálaért indító szolgálati élmény között szeretném magammal vinni ennek a csodálatos veteményeskertnek az emléket is, amikor a ragyogó szemek mint gyümölcsfák kinyílt virágai rám árasztották a halált legyőző Úr megtartó szeretetét és a gyümölcsérlelő jövőnek a képét!

■ SZIMON JÁNOS

tésének történetét, sőt kitekintve egy-egy jelentős, a város arcát meghatározó építész munkásságát. Ez a népszerű kiállítás szolgált a kötet alapjául.

A bátran, szellemesen szerkesztett könyv Pest-Buda, Budapest építésének

A *Jelzőtűz* a *Lélegzetvétel* és a *Fényforrás* című kiadvány stílusában, színes képekkel gazdagon illusztrált kötet. Egyszerre merít a pünködsi csoda örökké ható gazdagságából és a konfirmáció egyénre szabott eseményéből. Egy apró eszköz lehet, hogy megtorpanó életünkben nyitottabbá váljunk arra, amit Isten Lelke bennünk is el akar végezni. Utitársa lehet azoknak, akik akar most, akár évekket, évtizedekkel korábban indultak el az úton.

A kötet megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.). Ára 890 Ft.

A cimbalom és az egyházi zene

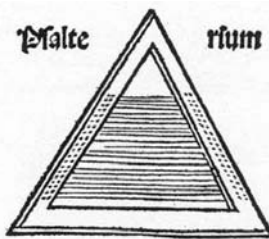
Mielőtt a cimbalom egyházi történetéről szólnánk, tisztáznunk kell, hogy e hangszer minden időben és minden országban létezett; többnyire lábak és pedál nélkül, továbbá jóval kisebb formában, mint az általunk ismert cimbalom. Főleg a kisebbeket nemcsak verőkkel, hanem pengetve is meg lehet szólaltatni; e pengetett hangszereket közös néven *pszalteriumnak* nevezzük, a *cimbalom* megnevezést a verővel megszólaltatottakra használjuk.

Szemponktunkból a pszalterium egészen a 14–15. századig fontosabb. A szó, amelyből az elnevezés ered, a *pszalmosz*,

Dávid király pszalteriumon játszik

vagyis „zsolotár”. Zsolotárnak a húros hangszereket kísért, Istent dicsőítő éneket nevezünk. A Bibliában már találkozunk vele. Hangszerünk héber rokona a *nevel* volt. E hangszer név Dávid zsolotáriai között fordul elő (57,6), majd *Sámuel második könyvében* is szerepel. A gázai zsinagógának a Krisztus előtti 5. századból származó mozaikja Dávid királyt ábrázolja, amint éppen pszalteriumon játszik.

vff zu lenen/Dan das müß vil mere ditz ch grosse übung/vñ durch den verstand des gefänge zu gan dann man das ditz ch regeln beschreiben mag/Darumb ich von den selben instrumenten an dem aler mynsten wirt schyben/dann ich sye auch für on nütze instrumenta acht vñ halte/als dyc cleynen geigen vñnd das Zymfcheit.

Pszalteriumábrázolás 1511-ből

A zsolotározás gyakorlata a kereszténység elterjedése révén görög közvetítéssel került a zsidóktól a nyugati kereszténységhez. E körben a pszalterium elnevezéssel legelőször a Vulgatában, a Biblia latin fordításában találkozunk. Később Ágoston zsolotármagyarázatában a következőket írja: „A zsolotár ének (...) pszalteriummal kísért... Aki tehát zsolotároz, nemcsak hanggal teszi, de hozzáadva egy hangszert, amelyet pszalteriumnak neveznek.” (*Rajeczky Benjámín Mi a gregorián?* című könyvéből) Az egyházban való al-

kalmazásáról olvashatunk *Venantius Fortunatusnak* (530–600; Poitiers püspöke volt) az egyik – egy párizsi mise szertartásait ecsetelő – költeményében is.

A középkori ábrázolásokon gyakran látjuk e hangszert angyalok vagy Dávid király kezében. A 12. századból származik *Herrad von Landsberg Hortus deliciarum* (A gyönyörűségek kertje) című kódexének az a lapja, melyen Dávid király pszalteriumot tart a térdén. Ezt pengeti egy 12–13. századi – Magyarországi Szent Erzsébet imádságoskönyvéből való – miniatúra egyik koronás alakja, és *Hans Memling* zenélő angyalának egyike is e hangszeren muzsikál.

A pengetett pszalteriumot lassan kiszorította a verős cimbalom. A franciaországi Civray település Szent Miklós-templomának 13. századi homlokzatán egy pszalteriumot verővel megszólaltató angyal látható. A festők a verős cimbalmot is szívesen adják angyalok, királyok kezébe. Gyakori szereplője a hangszer édenkertje jeleneteknek.

A verővel megszólaltatott cimbalom neve egyre gyakrabban kerül az anyanyelvű bibliafordítások szövegeibe is. Így történt ez Angliában és nálunk is. *Károli Gáspár* fordításában így hangzik például a 150. zsolotár 5. verse: „Dicsérjétek őt hangos cimbalommal, dicsérjétek őt harsszó cimbalommal.” És valóban, a késő reneszánsz magyar zenei anyagában találkozzunk cimbalmon lejátszható, egyházi jellegű dallamokkal.

Miközben a pengetett pszalterium kiszorult a használatból, a képeken az angyalok helyét előkelő urak, hölgyek foglalták el. A 18. században pedig már rangos művészei vannak a hangszernek. A cimbalomjátéknak különböző irányzatai alakulnak ki: egyik a latin irány – főleg olasz –, a másik pedig a német. Az olasz előadók között a leghíresebb *Dall' Olio*. Érdekes módon a cimbalomra írott művek nagy része Itáliából származik.

A németek világát járt művésze *Pantoleon Hebenstreit* volt; tanítványok seregét vonzotta magához. 1705-ben a *Napkirályt* is elkápráztatta drámái játékaival. A legdrámább részeket még a koncert napján is teljes intenzitással gyakorolta. 1729-ben egy protestáns templom énekelőfelügyelőjévé nevezték ki, majd a protestáns templomi zene udvari karmestere lett.

Eközben a magyar cimbalom a nemzeti lét szimbólumává vált. Hangterjedelme egyre nagyobb lett, míg végre *Schunda Venczel József* hangszerkészítő 1874-ben megalkotta a pedálos, lábakkal ellátott cimbalmot, azt a formát, amelyet mi *magyar cimbalomnak* nevezünk.

A művészi játékra alkalmas hangszer tehát készen volt, csak művészre várt, aki megszólaltatja. Nos, a hangszer mellé művész is született: *Rácz Aladár* (1886–1958). Ő főként barokk szerzők – *Couperin, Rameau, Scarlatti, Bach* – műveit írta át cimbalomra nagy számban.

Ami a *Rácz Aladár* utáni generációk egyházzenei tevékenységét illeti, olvastam kritikát *Liszt Via crucis* című művének cimbalomkíséretéről, én azonban nem hallottam. Végül talán nem tűnik szerénytelen ségnek, ha megemlítem, hogy magam rendszeresen készítek átiratokat gregorián és lutheránus egyházi énekekből.

■ FARKAS GYÖNGYI cimbalomművész

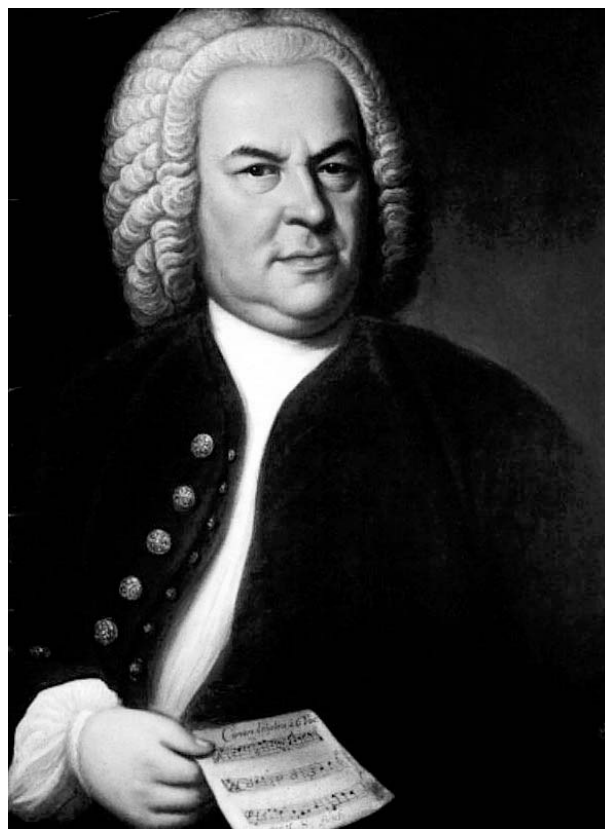
A pszalterium hazánkban jól ismert utódja, a magyar cimbalom

A zene hódolata a feltá

Az európai zenetörténetben számtalan olyan motetta, kantáta és oratórium született, amelynek a tárgya Jézus szenvedése és halála. Ezek között is a legmagasabbra *Johann Sebastian Bach Máté-passiója* (1729) és *János-passiója* (1724) szárnyal. De sok más, talán kevésbé ismert komponistája is volt földrészünknek, akik alkotásukkal hódoltak a keresztre feszített Feltámadott, a feltámadott szenvedő előtt. Néhányukkal érdemes megismerkedni, illetve felidézni alakjukat, hogy a zenén keresztül is bekapcsolódjunk a nagy „auditív nagypénteki és húsvéti istentiszteletbe”.

Jézus szenvedését, passióját sokkal gyakrabban fogalmazták meg zeneileg, mint feltámadását, ami nyilván azzal is összefügg, hogy a szenvedő ember, aki adott esetben éppen egy-egy komponista, sokkal mélyebben tudott azonosulni a fájdalmas férjével, hiszen a bennük közöset, a szenvedést szóltatta meg. A katolikus hangsúly a szenvedéstörténeti vonulaton talán szembetűnőbb, mint a protestáns lelkeségben, mivel ez utóbbi inkább a győzelmet, a halál feletti diadalt emelte ki.

Az is magyarázatot ad a passió előnyben részesítésére, hogy a bibliai-evangéliumi tudósítások elbeszélései gazdagabb anyagot kínálnak a Via Dolorosára, mint a húsvéti történetek a feltámadásra. Persze ez a magyarázat sem cáfolhatatlan, hiszen *Heinrich Schütz* (1585–1672) a négy evangélium alapján hangszerelte meg a húsvéti történetet, a reneszánszból barokkba hajló stílussal, s ezt a címet adta művének: *Jézus Krisztus feltámadásának históriája*. *Georg Friedrich Händel* (1685–1759) első oratóriuma, az 1708-ban készült operaszzerű feltámadásoratórium, a *La Resurrezione* (A feltámadás) lendületes alkotás, lírai áriáival és két kórusrészszel.

Johann Sebastian Bach

Természetesen a passió és a húsvét zenei megkomponálása nem választható el egymástól, mivel ezek az üdvtörténetnek egymással szorosan összefüggő eseményei. Miként az *Újszövetségben* igazán csak húsvét felől lehet megérteni és előremutatónak tekinteni nagypénteket, úgy húsvétot is csak a nagypénteki szenvedés, halál feletti győzelemként lehet elfogadni.

Oratorikus szenvedéstörténet

Az oratorikus passió, szenvedés(történet) Bachnál például klasszikusan megtalálta kifejezési formáját; zenekari részek, recitativók, áriák, kórusbetétek és korálok váltogatják egymást. A bibliai szöveg megszlik az evangélisták, Krisztus, a szólók és a kórusok között, bibliai szövegek, szabad költemények és egyházi énekek váltogatják egymást benne.

Ettől a már szinte kötelező formai törvényszerűségtől kissé eltér a dallamos, *Monteverdi*re emlékeztető szenvedésoratórium, amelyet *Dietrich Buxtehude* (1637–1707) komponált. Hétrészes kantátaciklust alkotott, a *Membra Jesu Christi* (1680). Alapul szolgált művéhez az 1250-ben elhunyt ciszterci szerzetes, *Arnulf von Löwen* költeménye. Ebben a költeményben a szerzetes végmeditálja, -elmélkedi Jézus szenvedésének testi-lelki stációit, lábának, térdének, kezének, mellének, szívének és arcának gyötrelmét. Buxtehude mindegyik testrész szenvedése elé egy-egy ószövetségi bibliai verset is írt.

A zenei hagyomány csúcspontját természetesen Bach alkotásai képezik. A hívő evangélikus keresztény Bach a lelki zenében is megteremtette azt a szinte kortalan mértéket, amelyhez képest el lehet helyezni a különböző zeneszerzőket. *Máté- és János-passiója* utolérhetetlen. Nem véletlen, hogy „Isten halálának” főideológusa, a filozófus *Friedrich Nietzsche* sem tudott kitérni ennek elismerése elől. 1870. április 30-án levelet írt egyik barátjának, melyben így fogalmaz: „Ezen a héten háromszor is meghallgattam az isteni Bach Máté-passióját, és minden alkalommal a mérhetetlen csodálat érzésével. Aki a kereszténység-ről teljesen elfeledkezett, annak ez valóban úgy fog hallatszani, mint valamiféle igazi evangélium.”

Bach 1731-ben a lipcsei Tamás-templomban vezényelte a saját szerzésű *Márk-passiót*, melynek szövegét a főpostamester, *Christian Friedrich Henrici* írta. 1725 óta együtt dolgozott Bachhal, és a *Máté-passió*nak is ő alkotta a szövegkönyvét. Érdekességként említhető, hogy 1981-ben *Volker Bräutigam* lipcsei egyház-

zenész írt egy evangéliumi zenét *Bach Márk-passiójához* szólótátra, kórusra, orgonára és ütőökre. Ezzel új recitativót kívánt függeszteni a bachi darab mellé, ugyanis a Bach-féle recitativók végleg elvesztek.

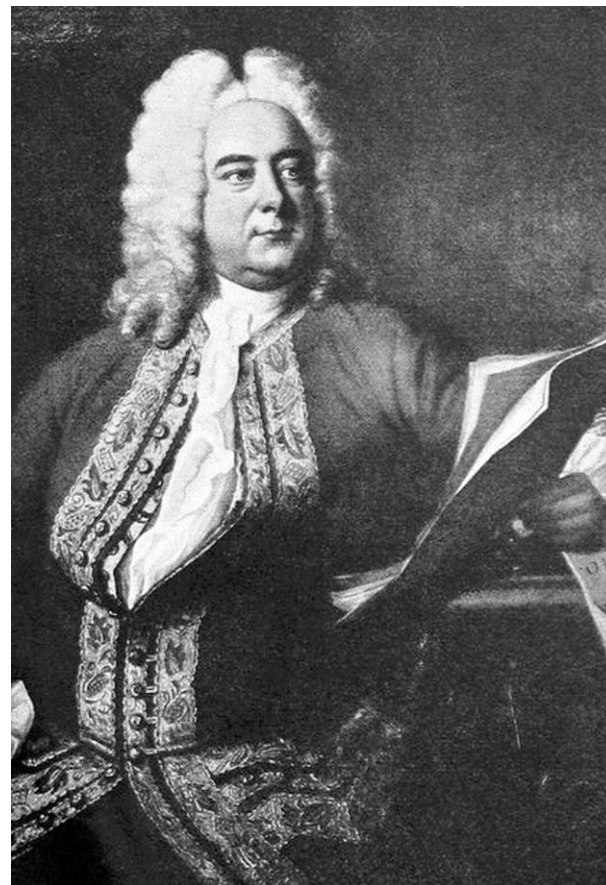
„Ecce homo” – Íme, az ember!

1990–1991-ben készítette el *Hans Georg Bertram* orgonista, zene-tudós, a württembergi egyetem nyugalmazott egyházzene-professzora *Ecce homo-oratóriumát*, amelyet *Dietrich Bonhoeffer*, a mártír német evangélikus teológus emlékének szentelt.

Heinrich Schütz

A műben a legerősebb ellentét Jézus szenvedésével és hódoltságával szemben a Barabbás-történet jelenti, amelyet a zeneszerző a költő *Georg Trakl* egyik munkájában talált mondatra épített fel: „Arany kehelyből. Barabbás. Fantázia.” Miközben Jézus szörnyű kínhalálra jut, Barabbás barátjaival együtt ünnepelni kezdi teljességgel érthetetlen szabadulását. A Barabbás-történetet, amelyet dzsesszes elemek tartkanak, újra és újra megtöri a „Barabbás gyilkos volt!” mondat. Bertram Barabbás-története megrendítő módon zárul. A nép így ünnepel: „A Názáreti halott. Éljen Barabbás!” Az oratórium végén Bertram saját véleményét is kimondja: „Ki volt valójában Barabbás? Ó, Uram, könyörgünk magunkért és Barabbásért... Barabbás egy volt közülünk.”

Georg Friedrich Händel

Ugyanakkor Jézus szenvedésében ott vannak az elfelejtettek és a kiszolgáltatottak. A szerző szerint a szenvedő Krisztus ott van minden emberi szenvedésben. A végső teológiai következtetés bibliai: Jézus Krisztus minden emberért meghalt. Jézus halálát viszont a komponista csak a feltámadás felől tudja értelmezni. Az *Ecce homo* így a Krisztus feltámadásáról szóló korálfantáziával zárul, melynek ezek az utolsó szavai: „Szeretemet beletorkollott a mártírumba, áttörte a halált, ezért a feltámadásból élünk.”

„Deus passus” – a szenvedő Isten

A Lukács-passió feldolgozásába fogott a prominens német zeneszerző, *Wolfgang Rihm* (1953–), s művének a *Passió 2000* címet

Feltámadott szenvedő előtt

adta. A szenvedő Istenről szóló mű Jézus úrvacsorát szerző szavaival kezdődik: „Ez az én testem, amely érettetek adatik.” A mű végén Paul Celan *Nyelvrácsok* című művének *Tenebrae* (Sötétség) című verse alkotja, amely a holokausztban meggyilkolt zsidók vérére emlékeztet: „Véred ontottad, Urunk... És mi itunk belőle. A vér és a vérben tükröződő arc, jaj, Urunk. Könyörgök, Uram...”

A katolikus neveltetésű karlsruhei komponista a zsidó Jézus gyötrelmeit és a náci által tervszerűen meggyilkolt zsidók szenvedéseit szinoptikusan szemléli. Együtt látja a kettőt. Hiszen – szerinte – Jézus maga próféta volt a holokausztot: „Akkor majd kiáltani kezdik a hegyeknek: Essetek ránk! – és a halmoknak: Borítsatok el minket!” (Lk 23,30) Rihm szerint Lukács evangéliuma számára állandó kérdésfelvetést jelentett. Emlékezett Ézs 53,4–5-re. Ez a mondata: „az ő sebei árán gyógyultunk meg”, benne kérdéssé alakult át, amely vissza-visszatér a zenében is: „Tényleg meggyógyultunk?”

Rihm erősen intellektuális zenéjével szemben az Argentínában és Izraelben felnőtt *Osvaldo Golivoj* komponista (1960–) latin-amerikai, részben spanyol, részben afrikai ritmusokkal tarkított, melodikus műve felvonulási, táncos és színházi jelennel az ellenpéldát jelenti. A két egészen más természetű zeneszerzőben és műben azonban közös vonás, hogy Jézus szenvedése az egész világon előforduló minden szenvedés szublimációja. Érdekes, hogy Golivoj műveiben Jézus szavait elsősorban nők énekelik.

Tan Dun vezényel

A hívő zsidó zeneszerző számára Jézus nem a keresztény értelemben vett istenfiú. Ennek ellenére Jézus különös intenzitással szólaltatta meg Isten hangját. A műben központi szerepet kap Jézus engedelmsége és beszélgetése Istennel.

Tan Dun (1957–) New Yorkban élő kínai komponista buddhistaként jól tudja, hogy az élet szenvedés. A *Máté szerinti vízi passió* című művében felvázolja a keresztre feszítés jelenetét, amelyet a kínai kulturális forradalom alatti gyötrelmekkel és megaláztatásokkal azonosít. A víz és hangjai a születésre, a keresztiségre, az újjászületésre és az új életre emlékeztetik őt.

A világhírű orosz zeneszerzőnő, *Sofia Gubajdulina* (1931–) hatalmas művét, az archaikus és ugyanakkor modernül felcsendülő *János-passiót* áthatja a bensőségesség és az intenzitás. Az orosz ortodox keresztény komponista a passiók bachi hagyományát kívánja folytatni, s alkotásaiban felcsendülnek az ortodox egyház liturgiájának spirituális és zenei elemei is. „Vallás nélkül nincs is igazi élet” – ez Gubajdulina hitvallása. A művészet nem valláspótlék, de kétségtelenül van szerepe abban, hogy segít az embereket átmenni egy másik dimenzióba.

Gubajdulina *János-passiójának* eseményei két szinten zajlanak: a földi és a mennyei szinten, az időben és az örökkévalóságban, földi és kozmikus, horizontális és vertikális távlatban, hiszen ezek a keresztén szervesen összefüggenek. A lábmosás történetében ez a párhuzamosság például úgy jelenik meg, hogy miközben Jézus mossa tanítványai lábát, a mennyben a mártírok kórusa énekel, azoké, akik megmosták ruhájukat a Bárány vérében.

A harag hét kelyhének kiöntésekor (Jel 16), az isteni ítéletkor Gubajdulina az emberi felelősséget hangsúlyozza: „Tudnia kell mindenkinek, hogy kegyelmet kap, de eközben neki is cselekvőnek kell maradnia.” Az ítélet kettős értelemben jelenik meg: egyrészt az Istentől elszakadt élet önítéletében, másrészt a gonosz hatalmának megsemmisítésében, s mindkettő Krisztus győzedelmes uralmának előjele alatt megy végbe.

„Christus resurrexit” – Krisztus feltámadott

Azon művek között, amelyekben kifejezetten a húsvéti üzenet csendül fel, kétségkívül elsőrangú hely illeti meg Bach *Húsvéti oratóriumát*. Ezt a művet maga a szerző is nagyra értékelte, többször átdolgozta, ennek ellenére sokkal kevésbé ismert, mint három favorizált oratóriuma, a *Karácsonyi oratórium*, a *Máté- és a János-passió*. Érdekes, hogy a *Húsvéti oratórium* – ellentétben a többivel – nem tartalmaz bibliai szövegeket és kórusrészleteket, hanem kizárólag szabad költői szövegeket, melyek a párbeszéd műfajhoz állnak közel. A dialógus szereplői, akik elmondják a húsvéti történetet: Mária, Jakab anyja, Mária Magdaléna, Péter és János. A zárókórus ezt zengi: „Dicséret és hálaadás légyen néked, Urunk, a te magasztalásodra!” Ez már a húsvéti öröm kihangosítása.

A testet öltés, a szenvedés és húsvét együtt jelenik meg Georg Friedrich Händel *A Messiás* című oratóriumában (1741). A zeneszerző életművében is szokatlan, operaszerű mű szöveges része kizárólag bibliai textusokra épül. Húszt lelki oratóriumában a témákat jórészt még az ószövetségi igékből és az apokrif iratokból vett idézetekkel is alátámasztja.

A *Messiásban* a keresztény hit központi témája áll előttünk. Az első rész Krisztus testet öltéséről mint az ószövetségi ígéretek beteljesüléséről szól, a másodikban Jézus Krisztus ke-

resztjéről és feltámadásáról van szó, a harmadik pedig a Krisztus-esemény történetét, illetve hatását villantja fel: a kiengesztelődést, a megváltást, az örök életet. A zeneszerző döntő üzenete Isten-központú. Isten tisztelétét és dicsőségét zengi a műben és a művel Händel, a kórusok is erről énekelnek: „Dicsőség Istennek!” és „Halleluja!” Jézus Krisztust felszabadítóként mutatja be a komponista: szabadító ő mások gögje, a szolgaságra kényszerítő felfuvalkodottság, de a bűn és a halál hatalma alól is.

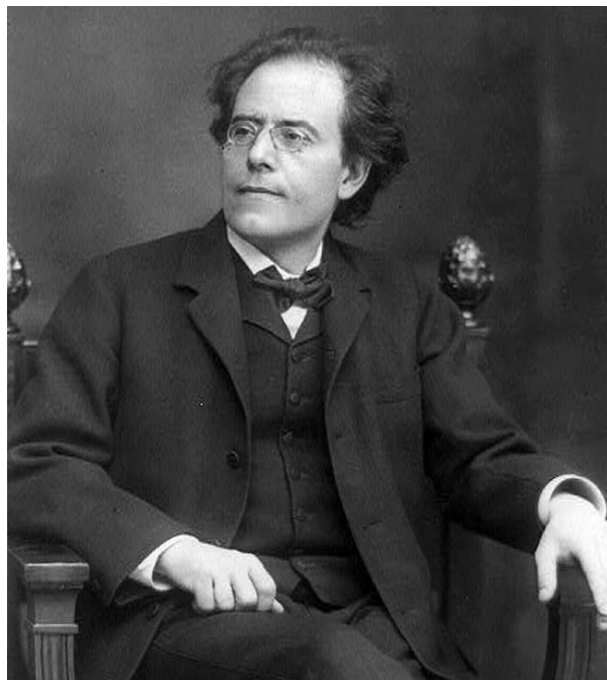
Felix Mendelssohn-Bartholdy

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847) Händelhez hasonlóan tervezett egy oratóriumot, amelynek három tétele: Krisztus születése, Krisztus szenvedése, Krisztus feltámadása. A Krisztus-oratóriumnak a zeneszerző halálának évében kellett volna napvilágot látnia annak az oratóriumtrilógiának a részeként, amelynek egy-egy darabja a *Pál* és az *Illés* címet viseli, ám csak egy csodálatos részlet készült el, illetve maradt fenn belőle.

A lelkescsaládból származó svájci *Frank Martin* (1890–1974) *Golgotha* című oratóriumában részben az evangéliumokat, részben pedig *Augustinus* szövegeit használja fel. Az alkotói elképzelés szerint az oratóriumnak két részben azt a vallási drámát kell újra és újra elénk tárnia, amely mindenekelőtt Krisztus lényének isteni oldalát jeleníti meg, mutatja fel. Az elégikus zárórészben a feltámadás bizonyossága szólal meg.

A feltámadás és az örök élet témája két grandiózus műben is szóhoz jut.

A Bibliához hű protestáns komponista, *Johannes Brahms* (1833–1897) *Német rekviemjében* (1868) olyan bibliai szövegeket alkalmaz, amelyek a halálnak az örök élet reményével szembeni tehetetlenségét fejezik ki; ugyan nem kifejezetten Jézus Krisztusról szólnak, még akkor sem, amikor az evangéliumi versek őt idézik (Mt 5,4 és Jn 16,22). Brahms védelmet talál Istennél még a halállal szemben is: az igazak lelke Isten kezében van, és semmiféle gyötrelmet sem éri el őket – vallja.

Gustav Mahler

Brahms a halált és az elmúlást a remény és az örökkévalóság felől tematizálta. *Gustav Mahler* (1860–1911) viszont második szimfóniájában, az úgynevezett *Feltámadás-szimfóniában* (1894) az örökkévaló reményt szólaltatja meg a fájdalom, szenvedés, halál hátterén. A zsidónak született, majd később katolikussá lett Mahler olyan nem bibliai forrásokból építkezett, amelyek mégis magukon viselték a bibliai tartalmi jegyeket. Az *Ősfény* kezdetű negyedik tételben egyházi ének csendül vissza. A zárótételben *Friedrich Gottlieb Klopstock* dala hangzik fel *Feltámadtál, bizonytal feltámadtál* címmel, melyben az örökkévaló remény és bizonyosság hangja is megszólal: „Ó, higgy, szívem, ó, higgy! Semmi sem vész el! Azt aratod, amit vetettél. Tiéd marad, amit szeretted. Ó, higgy: nem ok nélkül születél meg. Nem hiába szenvedtél!” A zeneszerző saját költői megfogalmazásában így zárja művét: „Feltámadsz még, feltámadsz, szívem, egy szempillantás alatt! Amit alkottál, arról Isten is megemlékezik!”

A *Deutsches Pfarverblatt* cikke alapján:

■ DR. BÉKEFY LAJOS

»HOGY ÉLNE ISTENNEK 'S HAZÁJÁNAK SZENTŐL«

Tótfalusi, a tragikus sorsú nyomdász-mester

► Tragikus élet adatott *Tótfalusi Kis Miklós*nak, az egyetemes magyar kultúra egyik legnagyobb hatású könyvnyomtatójának, ki ifjú fejjel tanulni ment ki a messzi Amszterdamba, hogy ott sikeres nyomdásszá váljon. 1685-ben a maga költségén megjelentette a magyar nyelvű Bibliát, majd hazatérve Erdélybe, Kolozsvárott folytatta könyvkiadói tevékenységét. Az önálló betűkészletet létrehozó mester azonban nem lett próféta a saját hazájában: 1702. március 20-án megkeseredett emberként hunyt el.

Bizony példát vehetnénk emberségéről, magyarságáról és alázatáról. Mert ugyan csak tanulságos élete volt Erdély derék könyvnyomtatójának, kiről tanára, majd később atyai jó barátja ezt írta: „Hogy élne Istennek 's Hazájának szentöl; / Mindent félre tézen ilyen szeretetből.”

A történelmi Szatmár vármegye ma Romániához tartozó helységében, Alsó-misztótfalun született Kis Miklós nagybányai és nagyenyedi tanulóvei után 1680-ban Amszterdamban teológiát tanult. Nem sokkal később azonban abbahagyta, hogy belevágjon a nyomdász-mesterség fortélyainak elsajátításába. Kiváló betűmetszővé vált, egész Európából kapott megrendeléseket.

Az évszázadokon át a világon mindegyütt kedvelt, *Anton Jansson*nak tulajdonított betűtípusról 1954-ben derült ki, hogy valójában Tótfalusi alkotása. Jansson ugyanis az erdélyi mester hazatérése után egyszerűen átvette az Amszterdamban maradt örökséget, amelynek felhasználásával adta ki a maga könyveit. Ezért tisztelték sokáig e betűtípus létrehozójaként. Tótfalusi nevéhez fűződik ezenkívül az első grúz nyomtatott ábécé is.

Intramus mundum autore, inhabitamus arbitro, derelinquimus iudice summo illo numine; cui tribuuntor laus honor ac benedictio, in secula seculorum.

Groot Canon Curiv

Intramus mundum autore, incolimus arbitro deserimus iudice summo illo numine; cui tri-

ipse quidem erat ab aeterno in se ac per se satis beatus, cui nihil omnino ad complectendum omnimodae beatitudinis desideraretur; proposuit nihilominus ante tempora secularia, secundum merum beneplacitum suum alias etiam naturas certo tempore producee

Paragon Romcin

Itaque dum oportunum censuit, vocavit ipse ea quae non erant, fiterintque se illico ad nutum vocantis potentem unumquodque secundum ferriam suam, absque mora; adeo ut numero dierum non ultra fenarium impenso, infam hanc mundi machinam cum omni suo ornatu ac ple-

Tótfalusi Kis Miklós amszterdami betűmintaalapjának részlete

Amszterdami sikereit jellemzi, hogy nemcsak Hollandiából, Lengyelországból, Németországból, Angliából és Svédországból kapott megrendeléseket, de a grúz fejedelemnek, *Cosimo Medici* toscanai hercegnek, valamint a Vatikánban és a bécsi jezsuitáknak is dolgozott. Még a távoli Kínából is kérék tőle könyveket. Úgyhogy nyugodtan mondhatjuk: nemzetközi megbecsülést és hírnevet szerzett.

Tótfalusi 1685-re úgy érezte, elérkezett az ideje, hogy megvalósítsa régóta dédelgetett tervét: Amszterdamban a maga költségén háromezer-öttszáz példányban magyarul kinyomtatta a teljes Károli-Bibliát, majd külön az *Újtestamentumot*, illetve a *Zsoltárok* könyvét. Utóbbi már négyezer-kétszáz példányban jelentette meg.

Vagyónának jelentős részét a magyar nyelvű Biblia kiadására fordította; munkája során felülvizsgálta, illetve korrigálta a Károli-fordítást. 1689-ben aztán hazahúzta a szíve: megszüntette virágzó amszterdami műhelyét, és Kolozsvárra költözött, hogy ott nyomdát alapítson. *Bethlen Miklós* és szavakkal köszöntötte: „Csak lopd el Hollandiának mestersége-

it, és csináljunk Erdélyből egy kis Hollandiát!”

A már „haldoklónak” mondható Erdélyi Fejedelemségben Tótfalusi felújította a református egyház kolozsvári nyomdáját, és 1693-tól mintegy száz igényes, többségében világi könyvet adott ki. Arra törekedett, hogy minél olcsóbban minél több magyar nyelvű Bibliát jelentessen meg; a műveltség terjesztése érdekében pedig tankönyvek, verseskötetek, naptárak is kikerültek nyomdájából.

Lektor, kiadói tevékenysége, de leginkább a bibliakiadásban tett változtatásai – például a helyesírás egységesítése – azonban a református egyház vezetésének ellenszenvét váltották ki. Hazatérése után nem sokkal éles hangon kezdtek támadni bibliafordítását. Tótfalusi Kis Miklós persze védekezett. Igazának védelmében 1697-ben latinul megjelentette az *Apologia Bibliorumot*, melyben indokolta a fordításbeli változtatásokat, illetve helyesírási elveit. A következő évben pedig kiadta a *Maga személyének, életének és különös cselekedeteinek mentsége*, melyet az irégyek ellen, kik a közönséges jónak ezaránt meggátolói, írni kényszerítették címet viselő

■ JEZSÓ ÁKOS

KULISSZÁK

Da capo al fine – szenvedéstörténet 2007

Nagycsütörtök este a csillaghegy-békásmegyéri evangélikus téglatemplom belső terét szenvedéstörténeti színpaddá alakították.

A barlangszerű, boltíves templomtér egyszerre mintha Jézus sírhelyévé válna, a közepét szabaddá teszik: a vörösfenyő padok kétoldalt a falhoz tolvaj fogják közre az alternatív színház terét. Most jó szolgálatot tesz a pad egyszemélyes változata, a trónszerű, terebélyes fenyőszék: Pilátus helye lett belőle az oltár előtt. Szemben vele, a bejárat kétszárnyú üvegajtaja előtt vetítővászon feszül, melyen szenvedéstörténeti képsorok perregnek: Jan van Eyck, Hieronymus Bosch, William Blake, Giotto alkotásai. Pilátus mögött oldalt háromszemélyes, pink színű estélyi ruhás női kórus. Karmesterek a rendező, Paál Gergely. Felcsendül Johann Sebastian Bach passiója, elsősorban a közönség számára. Az előadók többsége ugyanis siketnéma.

Hirtelen felgyorsulnak az események, megtelik a tér, középen színészek játszanak, táncművészek táncolnak, a kórus „jel-énekel”, a kivetítő villódzik, a zene szól, és hangzik a próza is két szálon: a János-passió és a helytartót alakító Erdős Balázs saját élete ihlette novella. A nézőt egyszerre szívja magába és löki ki magából a kavalkád, mert befogadhatatlan a

sokféle, párhuzamosan történő esemény. Kapkodjuk a fejünket: hopp, egy vörös ördög táncos gördül, majd fehér női párja, az angyal libben tova. Pilátus hatalmas bilincseit csörgeti, Bach német szavakkal telíti a teret, a dramaturgiai összekötő szövegek pedig a projektor-

FOTÓ: BOTTA DENES

ról, eltorzított „politológusfejtől”, eltorzított hangon érkeznek hozzánk. Ha nem futott el a Jézusra emlékezni kívánó az első tíz percben, akkor lélegzetét visszafojtva maradt a darab végéig.

Hogy miért?

A siketnéma kórus döbbenetes élményért. A háromtagú kórus természetesen el-elcsúszva egymástól, magyarul jeltolmácsolta Bachot. Ha figyelmesen követte a szájukat az ember – és így tett a magamfajta, aki a németet nem beszéli –, mondhatni feliratolták a passiót.

A három hölgy egészen kiváló előadó. Később egyikük kivált, és mint egy a Jézust gyászoló nők közül, szólóba kezdett. Akkor látszott egész világosan, hogy ezek az emberek belső hangokkal élnek, belső zenére énekelnek és táncol-

nak. Lenyűgöző élményt adtak nekünk. Még a pink ruhát is megbocsátjuk a kosztümösnek.

Maradtunk Erdős Balázs játékáért, mert fogyatékkal élés ide vagy oda, régen láttam olyan átélte alakítást, mint az ő Pilátusa. Erdős Balázs visszaadta a színházba vetett hitemet, melyet az elmúlt évek számtalan produkciója elvett. Nem őt láttam a színpadon, hanem Jeruzsálem római helytartóját. Félreértés ne essék: ő kiválóan hall, és úgy ad elő, hogy belerengett a templomtér. Tóth Gergő néma Jézusa – miközben Bach énekesét hallottuk – Pilátussal jelelt. Olyannak jelentette meg Jézust, amilyennek mindig is képzeltem: a rendkívül határozott, a csenddel parancsoló karizmatikus vezetőt, aki csak a lényegeset mondja. Erős, kimagasló alakítás.

Maradtunk, mert a gyönyörű zenére táncot is kaptunk két gyönyörű fiatal előadásában. Az angyal, Nagy Csilla profi táncművész, mozdulatai pontosak, kifejezők, és valami egészen különleges módon hiába forgott, pörgött, csúszott egy óránál is többet a fehér ruháskában, meztláb a padlón, még csak porosnak sem látszott, a talpa is tiszta maradt. Társa, az ördög, Vostenák György önmaga táncánál esztétikusabb volt. Persze hálátlan feladat profi társaul szegődni.

Aminek azonban az égadta világon semmi jelentősége nem volt, az a kivetítősdi. Hacsak az nem, hogy a siketnéma művészeket segítette a tájékozódásban, de hát arra ott volt a karmester. Paál Gergely később így magyarázta a projektor szerepét: a kereskedelmi és zenei csatornákon felnőtt generáció vizuális dömpinget követel a színházról is. E generáció tagjaként azonban ezt határozottan cáfolom. Ha a magamfajta filmre vágyik, moziba megy. Ha pedig a színház mellett dönt, akkor színlelőadást vár. Ennyire egyszerű. Rossz előadáson semmifajta mozgóképbéjárszásra nem segít, jó darabnál pedig rontja a befogadói élményt, mert megosztja a figyelmet az előadók és a vászon között.

Paál Gergely rendezése számos briliáns ötlettel teli, hibája is csak ez: a billió briliáns elnyomja egymást, és fojtogatja a közönséget. A rendező részleges befogadásra kényszerít, megfoszt a teljes átéléstől.

Mindazonáltal 2007 nagycsütörtökön maradandó élménnyel emlékezünk. Közösen a lelkében sérült és a fogyatékos, a gyászoló és a betegséggel küzdő, hiszen a szenvedés az ember legnagobb próbatétele.

■ DONÁTH MIRJAM

Divatos szóval szappanoperát diktál a halál közelségébe kerülő író. A könnyű történet kerek rutinmondatokban ölt testet, az írógép, amelynek billentyűit a hűséges társ kattogtatja, szinte magától írja a holdvilágos históriát. A tékozló szavak és a pillanat lelkiismereti vizsgálatra készítik a sikert sikerre halmozó, frivol kézzel alkotó író. A néző már a dráma indulásának percében sejtí, hogy az egy fillér értékű szimbólum.

A közelgő halál tükröt tart a készülődő él. Bele kell néznie az írónak, arcvonásából ki kell olvasnia a tehetsége ellen elkövetett bűn mélységét. Víziók gyötrik, földi vétkeinek elszennvedői jelennek meg írószobájában, majd feltárl a bűnhődésnek színtere: a pokol. Itt szópárbajt vív a Fekete Császárral, az ördögök fejedelmével. A pokolbéli hatalmasság próbára teszi a tollát könnyű sikerekért feláldozó író, ám a próbatétel – miként a földi lét terepein – a démoni világban is kudarcot vall. A Fekete Császár kegyes: új emberi alakba költözteti hívét, előbb egykori kedvesének férjeként, majd felesége sófőjeként térhet vissza a földi világba...

Heltai Jenő álomjátéknak nevezett színműve kimagasló a könnyű kézzel írt, a korszellemet kiszolgáló, elegáns színművei közül. A néma levante, amely a szerelmi romantika veretes műve, megjárta szinte minden magyar színpadot, külföldit is; Heltai neve még a színházról távolabb álló néző emlékezetében is e darabban kapcsolatban idéződik fel. Azt csak a beavatottabbak tudják, hogy az ugyancsak népszerű és sikeres János vitéz maradátságának egyik kovácsa a dalszövegíró Heltai Jenő volt. Az Egy fillér pedig – méltatlanul – szinte az ismeretlenség homályában maradt, még a színházi szakemberek előtt is.

A darab 1940-ben született, Heltai ekkor már hetvenkét éves volt, korban is érettségire állt szigorral és öszintességgel tekintse át életét, írói, költői munkásságát, nem feledkezve meg a kabaréjelenetek, az operettek és vídám mesék keletkezésének körülményeiről. Elérkezettnek látta az időt, hogy a könnyű műzsa mezejéről a szép szó magasabb régiójába lépjen. Az időn kívül a történelem is sürgette; közönsége „történelmi túszereseket” várt tőle, drámába oltozott önfeláldozást.

Az Egy fillér filozofikus mű. Tartalmát

és formáját tekintve modern alkotás. Az önnön tehetségével és képességével rosszul sáfárkodó író lényé mindannyiunkban benne van, tehát az Egy fillér nem kurzusszínmű. Udvaros Béla fürkésző tekintete elől nem rejtőzhetett el e különleges darab.

Az Evangélium Színház – küldetéséhez híven – nem mondhat le az erkölcsnemesítés kötelezettségéről. A színház eddig bemutatott művei erkölcsi, bölcséleti többleteikkel mindig is igényt tartottak a nézők lelki tartalékainak a mozgósítására. Az úgynevezett látványkritikusok e többlet igény okán – szomorúan jegyezhetjük meg – elkerülték a színházat. Persze, figyelmetlenségük nem tragikus.

Az Egy fillér színházi karrierjét daccal szemlélő Udvaros Béla ismét értéket varázsolt a színpadra. Annak ellenére, hogy Heltai Jenő a valóság és a vízió színpadi ötvözésével nem könnyítette meg a rendező dolgát. A látomást a mozi barátja és tisztelője filmszerűen írta le rendezői utasításaiban, ám Udvaros – szerény színpadi eszközökkel rendelkezvén – átvágta a gordiuszi csomót; túllökkel, függönyökkel, selymekkel, titokzatos fényekkel álomjátékba ringatta a nézőt.

A kissé hosszúra sikeredett drámát a Vígszínházban – ott volt a színmű ösbemutatója – rövidítve adták elő. Az író, amidőn a dráma könyv alakban is megjelent, jegyzettel látta el az új formátumot: „A színpadi előadás itt-ott rövidítéseket követelt. Ez a kiadás a darab hiánytalan, teljes szövegét adja az olvasónak.” Udvaros Béla nagy tapintattal úgyszólván csak szavakat hagyott el, kiiktatva a darabból két sztereotíp szobalányszerepet. Mindazonáltal az előadás ritmusa – a harmadik felvonás kivételével – nem gyorsulhatott fel.

Heltai Jenő azzal, hogy művét álomjátéknak nevezte, a műfaj dramaturgiai szabályait is némiképpen semlegesítette. Az eszmei vonalvezetés teljessége és tökéletessége kedvéért a jellemrajzokat költői sietséggel formálta meg. Udvaros

Egy fillér

Heltai-színmű az Evangélium Színházban

jó színészválasztással igyekezett eltüntetni a dramaturgiai szepit. Újszerű volt az a rendezői felfogás is, amely nem tett lényeges különbséget a földi valóság és a pokol „valósága” között. A rendezői lelemény azt sugallta, hogy a két helyszín – „lakóival” együtt – tulajdonképpen felcserélhető. Az ördög közöttünk van, az élet minősége néha pokoli. E ponton természetesen feltehető a kérdés: mi végre a pokol, ördögeivel és Fekete Császárral? Heltai válasza rendezői utasításában olvasható: „A trón mögött (...) a pokol épületeit láthatjuk, ha-

kosítva és igazolva azt az írói szándékot, hogy ezúttal társadalmi súlyú mű perog a színpadon.

O. Szabó István a költő szerepében túlvilági életének színeit tudta teljes tökéletességgel megragadni. Alkattól és korábbi szerepeitől eltérően ezúttal a humor, az ironia és a könnyedség kapott zöld utat. A halálfélelem, a „képzelt beteg” motívumok gyöngítették filozófiai hajlamát. Forgács Szilvia a költő feleségét, Mártát jelentette meg. Szeretet és szolgálat: e kulcsszavak jegyében tette a dolgát a tehetséges színész, hibátlanul.

Forgács Szilvia, Szoboszlai Éva, O. Szabó István és Kárpáti Tibor

talmas, modern, amerikai ízű felhőkarcolókat, börtönöket, rácsos ablakkal, pavilonokat stb.” E díszletutasítással művészkedhetett volna a rendező, ám Udvaros a „modern” poklot az emberi és „ördögi” kapcsolatok sikeres „egymásba csúsztatásával” tette érzékletessé.

Mint ismeretes, Heltai Jenő regényei, színművei nem szűkölködnek poénokban, az ironia sem ritka vendég az írásokban. Az Egy fillér az erkölcs, a bölcsesség drámája, amely nem nélkülözi az iróniát és a groteszk elemeket sem. Viszont a sajátos heltai poénok csak visszafogottan vannak jelen a műben, ezzel is nyomaté-

Taj-Kong, a kínai koldus szerepének elemzésével kapcsolatban talán szükségeltetik némi magyarázat. A huszadik század magyar írói, költői – Kosztolányi, Márai, Heltai stb. – vonzódtak az évezredes kínai kultúrához. Az Egy fillér pokolmotívuma egy kínai legenda nyomán keletkezett. Taj-Kong tulajdonképpen szent ember, hamisítatlan bölcselő, egyetlen vagyona a tudás. Mucsi Sándor eredeti színésze gyönyörű. Nélkülözött a pokol falánának miszticizmusát, tartózkodott az álomalak sematikus képzelgetésétől. Kegyetlen, ám ezzel a költőt segítő kritikus volt: az írói lelkiismeret szószólója. Intel-

laktusa kimagasló, úgy tetszik, az előadás legjobbjá.

Lénárt László alakította a pokol vezéregyéniségét, a Fekete Császárt. Trónszéke az illendően magas volt, de szellemi trónolása még ezt is meghaladta. Másféleképpen fogalmazva: szellemesen vitázott, emberarcú volt, kitűnően használta a földi lét rekvizitumait. Szoboszlai Éva Forgács Szilviával azonos hullámhosszon és módon beszélt, élt, játszott. A szolgálat és hűség mintaképe ő is, tökéletes ellensúlya a bölcselkedésbe és torzalkodásba felejtkező férfiembereknek. Szőlőskői Tímea a férfitaló, ám örökösen igazolt szeretetre vágyó dekoratív nő alakította, előnyben részesítve szerepét lefojtó külsőségeket. Kárpáti Tibor tehetsége, férfias fellépése az orvos szerepében meggyőzőbb volt, mint maszkja.

Dorát, a színésznőt Martin Adél alakította. A szappanopera-színésznek nem volt okosabb a megalkotott figuránál, s mert ez a darab szempontjából kulcskérdés volt, Martin Adél jól teljesített. Elentében Gyurin Zsoltal, aki „Károlykából”, a költő ellenlábásából színészként nem tudta kikényszeríteni az író elgondolását. Farkas Tamásnak Heltai Jenő szándéka szerint egy vezérigazgató-félt kellett volna a színpadra vinnie. A színész inkább a selyemfű jellemét vélte felfedezni a figurában.

Huros Anna Mária gyors változásokra alkalmas díszletei dicséretes módon nélkülözték a túlzó külsőségeket, különösen a pokol színterének megoldása volt okos és racionális. Pacher Gréti zenei ötletei emelték az előadás hangulatát, kivéve a „sorsdallamokat”, amelyek kimódoltak, erőszakosnak, az írói szándék ellen valónak hatottak.

Az Evangélium Színházban azzal, hogy megajándékozta nézőit az aranyat érő Egy fillérrel, Udvaros Béla szándéka teljesült: hűsvéti lélekferősítőt kaptunk mindahányan.

■ PÁRKÁNY LÁSZLÓ

További előadások: április 28., május 19., 26., szombat délután 3 óra; április 15., 22., május 13., június 3., vasárnap este 7 óra. Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, valamint hétfő, szerda, péntek délután 14-18 óra között a Duna Palota portáján (tel.: 1/235-5500). Helyárak: 2200, 1700, 1400 forint.

Én, Barabbás

Ostobaság! Ostobaság ez az egész! Még hogy feltámadt! Az igaz, hogy a kő el volt hengerítve – a saját szememmel láttam magam is –, de ez még nem bizonyít semmit, a tanítványai is elmozdíthatták, hogy elvigyék a testet...

A követői közül az egyik azt mondta, amikor találkoztunk, hogy azért szövi a hálót még beszélgetésünk közben messze Galileától, Jeruzsálemben is, mert már annyira megszokta. És azért is, mert a Mestere egyszer így szólt hozzá: „Emberhalásszá teszek...” Még hogy emberhalásszá...! Én ugyan nem hagynám magam „kifogni” senki emberfiától, még etől a férfitől sem, aki állítólag az Isten fia, és azt hirdette, hogy szeressük még az ellenségeinket is. Még hogy az Isten fia?!

Persze, hogy megtámadtam az álszent főpapokat! Hiszen jó okom volt rá. Valamiből élni kell, kellett a pénzük, kellett a zsákmány, én meg ugyebár rabló vagyok. Szabadon engedtet „gonosztevő”, aki helyett a Názáretit szegezték a keresztre. De most újra elfogtak. Biztos megint tömlöcbe vetnek, és még egyszer nem menekülhetek meg a haláltól sem. Ám legyen!

Micsoda?! Mert az ünnepen a nép a szabadon bocsátásomat kívánta, nem véghezvitte ki?! Egy szicíliai kénbányába kerülök életem fogytáig?! De én tudom, hogy nem halok meg! Élni fogok! Ő akarta, ő akarta!

Húsz éve végzem már ezt a kegyetlen rabszolgamunkát. Mindig valaki mással összeláncolva, egyre mélyebben a föld gyomrában. A mostani társam nagyon beteg; már jön is a felügyelő a kováccsal, hogy elvágják a vasláncot, és valaki mást rendeljen mellém a végzet...

Újra érezhetem és élvezhetem a nap sugarát! Már nem volt idő arra, hogy egy újabb nyomorulthoz láncoljanak, régi társam és én – csak mi ketten – túléltük a bánya beomlását. Szerinte – aki keresztény, Krisztus követője – ez csoda és egy jel arra, hogy még élnem kell... Később is ezt mondta, akkor, amikor a bányából a szántóföldekre, majd Rómába, az arénába, a gladiátorok közé kerültünk. A vele töltött idő alatt sokszor hallottam tőle a Mesterről. Néha nagyon zavart, hogy már megint róla beszél. Egyszer egy ilyen alkalommal ezért megengedtem neki, hogy a medálra, ami a nyakamban függött, és Tiberius császárt ábrázolta, rávéssze Jézus jelét, a keresztest. Remélem, így most már végre békén hagy...

„Miért viseled a kereszt jelét, ha nem hiszel benne?” – vontak kérdőre egyszer. „Én megpróbáltam hinni, de nem sikerült. Nekem nincs istenem” – válaszoltam. A társam azonban kiállt a meggyőződése mellett. Kivégezték. Másnap kiástam a testét a földből, és elvittem a katakombába, mert úgy hallottam, ott találkoznak egymással titokban a keresz-

tények. Távoztomban el is tévedtem a sötét folyosókon, nehezen találtam meg a kivezető utat.

Róma égi! A keresztények gyújtották fel – mondta valaki, amikor tudakoltam, mi történt. Igen, ezt is kellett tenniük, mert csak így jöhet el az ő országa, ha elpusztul a régi világ! Rögvest fáklját ragadok én is! Vesszen a bűnös város!

Börtönbe kerültem gyűjtogatás miatt. A keresztények közé hoztak. Péter is itt van, a halász. Ő azt mondja, tévedtem, mert nem ők borították lángba a várost; majd arról beszélt, hogy a Mester nem így, hanem a szeretet által akarja legyőzni a világot, és ez által akar uralkodni az emberek szívében és életében.

Keresztre feszítették a Názáreti követőt, köztük engem is. Érzem, hogy földi utam hamarosan végéhez ér. Furcsa, hogy én is itt fejezem be az életem, ahol egykor ő. És úgy, ahogy ő. Keresztre szegezve. Érzem, ahogy lassan elszáll belőlem a lélek, és leperog előttem az életem. Azt hiszem, végre megértettem mindent. Ő valóban Isten Fia volt. És meg kellett halnia. Nemcsak miattam. Hanem értem is. Nem kételkedem hát többé. Órá bízom magam, én, Barabbás.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

(A televízióban nagypéntek este vetített Barabbás című olasz filmdráma nyomán)

Isten tanít

Az első szép, derűs, tavaszi hétvégén a jó időnek köszönhetően kimozdultam a szoba négy falának szorításából. A fővárosban bóklsztam, legeltettem a szemem az épületeken, fákon, madarakon, embereken.

A madárécsérgős idillbe itt-ott belerikkantott egy-egy utcai árus: „Száz forint a csokoládé”, „Virágot tessék!”, „Százas a ceruzaelem!”. Ilyen városrészekben soha nem időzöm szívesen sokáig, hiszen gyülekezőhelyük a „Ne haragudj, van egy perced?” kérdéssel támadó csöveseknek, hajléktalanoknak, jól öltözött kéregetőknek. Ha a szívére hallgat az ember, hát segítenie mindenkinek, de napi negyven kéregetővel számolva azt a „Csak egy szaszt!”, maga is éhkoppra jutna.

Ezen a „koldusrétegen” aznap igen nehéz volt átjutnom, valahogy mindenki engem talált meg. „Éhes vagyok!” – mondta az egyik, de a rám áradó alkoholszagból éreztem, hogy legalább nem szomjas. „Ellopták a pénztárcámat!” – nézett kétségbeesetten rám egy másik, egy harmadik pedig alapítványi munkatársnak adta ki magát, de ezt sajnos nem tudta igazolni, mert csak az értékesítési céllal rábizott „gyűjtőív” volt nála éppen. Aztán egy kosztól alig látszó gyerek kért enniavólára. Volt nálam két friss kifli, odaadtam neki.

Elégedett voltam, hiszen segítettem egy rászoruló, s úgy tűnt, hogy a sok-sok kéregetőből a legelesettebbet választottam. Szétáradt bennem a boldogság, nagyon jónak éreztem magam. Néhány méter után kíváncsian hátrahéztam, hogy nyugtázhassam, hogy a gyerek éppen majszolgatja a kiflit, de megdöbben-

semre a szerzeményt épp a kukába dobta. Azon gondolkodtam, dühöngjek-e, amiért ilyen naiv voltam, vagy örüljek, hogy ismeri a kukát az ifjú ember, netán azért aggódom, hogy nem veri-e meg az apja vagy a koldusmaffia „munkatársa”, amiért nem tarhált össze elég pénz.

Végül is a Baththyány tere mentem nézni a Dunát, az átellenben pompázó Parlamentet, majd villamosra szálltam. Szerettem volna egyedül lenni a gondolataimmal, de a tömegközlekedési eszközön zötyögve ez persze hiú ábránd volt csupán. Csakhamar itt is mellém ült egy hajléktalan (bár ő nem alkohol-, csupán hagyományos hajléktalan volt!), és elkezdte magyarázni, hogy ő életbölcsességet osztana meg velem, ha adnék neki egy szaszt. Legszívesebben ráüvöltöttem volna, hogy hagyjon már békén, ehelyett foghegyről közölte velem: „In English, please!” Azt reméltem, ezek után bizonyosan békén hagy. Erre ő is angolra váltott, és nem is beszélt rosszul. Első megdöbbenésem után tulajdonképpen szívesen hallgattam volna, de azért a bizonyos százasért nem igyekeztem a pénztárcám után nyúlni.

És akkor ismét meg kellett tapasztalnom, hogy Istennek van humora, nem is akármilyen! Az történt ugyanis, hogy felszállt a villamosra két fekete bőrű fiatalember. Térképpel a kezükben valami utcát kerestek – angolul. Én meg sunyítani kezdtem, nehogy épp nekem kelljen velük társalognom, hiszen még az is kiderülhet, hogy bizony nem vagyok külföldi... Szerencsémre a hagyományos hajléktalan készségesen vállalta a fiúk útbaigazítását.

■ GERGELY JUDIT

A nagyhéten a Mevisz Bárka csoportjának mozgásszerűt fiataljai ismét bemutatták passiójátékukat a Deák téri evangélikus templomban

Kedves Gyerekek!

► Tizenkét hete indult, kilencrészes sorozatunkban Görbefalva lakóival ismerkedhettek meg. Minden részben találtak egy rejtvényt is. A helyes megfejtést küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.); a borítékra írjátok rá: Gyermekvár. A megoldásokat egyben összegyűjtve is postára adhatjátok, jutalmul a végén ajándékcsomagot kaptok.

Hallottatok már Görbefalváról? Nem? Ez egy nagyon piciny falucska – a főtéren körben összesen kilenc ház, a templom és a posta épülete áll. Amire nagyon büszkék a görbefalviak, az a szép templomuk, amelynek a harangja minden este dallammal búcsúztatja a lemenő napot. Emellett arra is büszkék az ott lakók, hogy mindegyiküknek olyan bibliai neve van, mint amilyen nevű emberek Jézussal is találkoztak, vagy valahogyan kötődtek hozzá. Az arra járó idegeneknek mindig mesélnék is róluk.

Görbefalván a templom mellett Tamás háza áll. Ő az arra járóknak mindig elmondja, honnan ered a tamáskodni kifejezés.

– Jézus feltámadása bizony hihetetlen dolognak tűnt a tanítványok számára. Hiába voltak szemtanúi többször is Jézus csodatévő képességének, amikor például feltámasztotta Lázárt vagy a nani ifjút, nehezen fogadták el az örömhírt, hogy Jézus újra él.

Amikor épp az emmausi tanítványok meséltek a többieknek a feltámadt Mesterrel való találkozásukról, a szoba közepén megjelent Jézus, és így köszöntötte őket: „Békesség nektek!” Nagyon megijedtek, mert azt hitték, szellemet látnak. Ő azonban megnyugtatta őket: „Ne féljétek! Hiszen én vagyok. Nézzétek meg a kezemet és a lábamat. Tapintsatok meg! A szellemnek nincs húsa és csontja, de látjátok, nekem van.” Majd enni kért tőlük, és a szemük láttára megevett egy darab sült halat. Ők pedig elhitték, hogy a Megváltó valóban feltámadt.

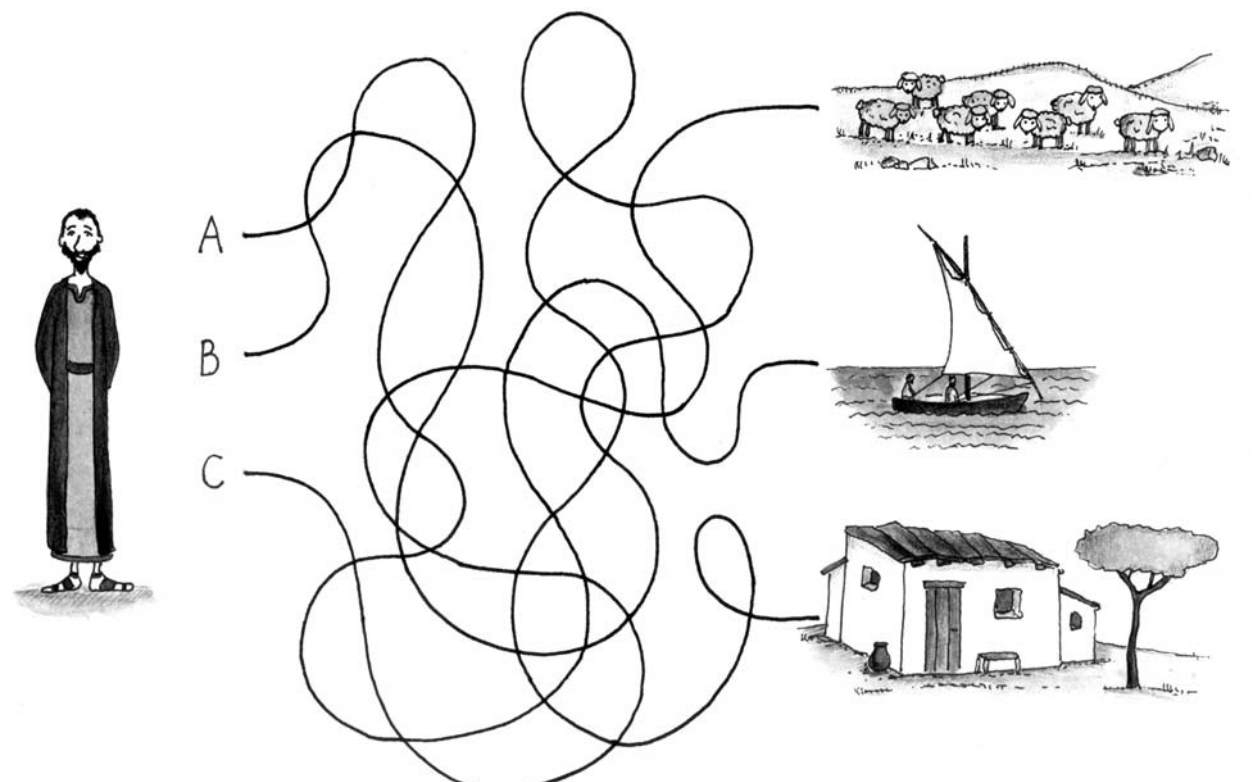
Tamás azonban nem volt velük, és amikor a többiek lelkesen elmesélték

neki, hogyan találkoztak a Mesterrel, azt mondta: „Ha nem látom, és nem érintem meg az ujjammal a kezén a szegek helyét, akkor nem hiszem el.”

Nyolc nap múlva újra együtt voltak, Tamás is velük volt. Ekkor Jézus ismét megjelent köztük. Tamást pedig odahívta magához, és így szólt hozzá: „Gyere, nyújtsd ide az ujjad, a kezéd tedd az oldalamba, hogy ne légy hitetlen, hanem higgy.” Tamás ekkor bocsánatot kért a Mestertől, hogy addig tamáskodott, és nem hitte el, amit a többiek mondtak neki. Jézus így szólt hozzá: „Mivel látsz engem, hiszel. Boldogok, akik nem látnak, és hisznek.”

Melyik úton tud Tamás eljutni a házhoz, ahol a többi tanítvány van?

HETI ÚTRAVALÓ

Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászülte minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre. (1Pt 1,3)

Húsvét ünnepe után az első héten az Útmutató reggeli s heti igéi Isten újjászülte gyermekeit bátorítják: „...mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet (az írott s a hirdett szent igét) kívánjátok, hogy azon növekedjétek az üdvösségre...” (1Pt 2,2) Az ősegházban a húsvétkor megkereszteltek az akkor kapott fehér ruhát nyolc napig, fehérvasárnapig viselték; ekkor vettek úrvacsorát első ízben. A „törzsgárdába” tartozó keresztényeknek is folyamatos konfirmációra van szükségük, ezért kérhetik: „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!” (Confirma) Mit cselekedett az Úr? „Aki hiszi ezt az igét, hogy Krisztus az ő javára halt meg s támadott fel, az újjászülte tőle. Szentleket vesz, s megismeri Isten kegyelmes akaratát.” (Luther) Mert „ha valaki Krisztusban van (él benne a Krisztus), új teremtmény az. A régiek elmúltak: íme, újja lett minden.” (2Kor 5,17; LK) Az új élet teremtője mennyei testben jelent meg tanítványainak nyolc napon belül másodszor a neki hiányzó Tamás miatt, hogy ő se legyen „hitetlen, hanem hívő!” Jézus nekünk is az ő békességét ígéri. „...boldogok, akik nem látnak és hisznek” – mi is azok lehetünk, ha Tamás után „szabadon” el tudjuk mondani Jézus előtt leborulva: „Én Uram, és én Istenem!” (Jn 20,27.29.28) S ekkor a szemtanú Péter kijelenti rólunk is: „Őt szerítettétek, pedig nem láttátok, őbenne hiszték, bár most sem látjátok, és kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek, mert elértétek hitetek célját, lelketek üdvösségét.” (1Pt 1,8–9) Újjászülte az Isten: „Énekeljétek az Úrnak új éneket...” „Dicsőítsétek az Urat...” (Ézs 42,10.12) Isten megjutalmazta Jóbót, mert helyesen beszélt róla: „...jóra fordította Jób sorsát, miután Jób imádkozott barátaiért...” (Jób 42,10) Mi már a feltámadott és élő Úrral való személyes kapcsolatunkról beszélhetünk rokonainknak, ismerőseinknek (is)! Idézhetjük az Írást is, húsvéti hitünk titkát: „...mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születtek újjá...” (1Pt 1,23) Mindezt azért tehetjük, mert Jézus főpapi imádságában érettünk is könyörgött az Atyához: „...azokért, akiket nekem adtál, mert a tiéd (...) és megdicsőíttem őbenniük.” „Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéi igazság.” (Jn 17,9.10.17) Arimátiái József nagypénteken lép színre, amikor a többiek szétszédlednek, és saját kezűleg adja meg a végtisztességet: „...elkérte Jézus testét. Aztán levette, gőngyölte, és elhelyezte egy sziklába vágott sírboltba...” (Lk 23,52–53) Ő így nyíltan vállalta Jézust, de az emberek gyávaságuk zárja ki az üdvösségből! „Aki elvet engem, és nem fogadja el az én beszédeimet, az az ige, amelyet szoltam, az itéli el őt az utolsó napon.” Jézus egy az Atyával, ezért aki hisz Jézusban, az Atyában hisz, és „az ő parancsolata örök élet” (Jn 12,48.50)! Aki hiszi a hihetlent, az meglátja a láthatatlant! – „Hű Megváltom. / Őt nézem már boldog szemmel. / Benne látom / Üdvösségem, életem...” (EÉ 500,2)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Meghívó

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait tisztelettel és szeretettel összehívjuk a Gyenesdiáson április 28-án, szombaton 10 órakor kezdődő gyűlésre a 2005. évi IV. tv. 84. § (1) bekezdése alapján. Helyszín: a gyenesdiási Kapernaum szeretetintézmény tanácssterme (Gyenesdiás, Béke u. 43.). Tervezett gyűlésünkre, döntéseinkre Urunk áldását kérve, testvéri szeretettel köszöntjük egyházkerületi közgyűlésünk minden tagját. Erős vár a mi Istenünk!

Szabó György egyházkerületi felügyelő, Ittész János püspök

HIRDETÉS

Veszprém megyei evangélikus találkozó

Szeretettel hívjuk és várjuk az egyházmegyénkben első alkalommal megrendezendő evangélikus találkozóra június 10-én, vasárnap Pápara, az Erkel Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola aulájába.

Délután 10 órakor ünnepi istentisztelettel kezdődik majd együttlétnünk. Előadások, egyházi intézmények bemutatkozása, kórusok, zenei előadói csoportok és fórum szerepelnek a programban.

A szervezést, kérjük, segítsék azzal, hogy előzetesen bejelentkeznek, mivel az ebédet csak így tudjuk biztosítani. Elérhetőségek: Polgárdi László, 8483 Somlószőlős, Kossuth u. 107.; tel.: 20/824-2770; e-mail: sandor.polgardi@lutheran.hu. Jelentkezési határidő: május 15.

Várjuk testvéreinket!

Egyházmegyei elnökség, egyházmegyei presbitérium

HIRDETÉS

Börtönmissziós imahét

„Ahol a szeretet és az igazság találkoznak” – ezzel a Zsolotárk könyvéből vett címmel rendezi meg tizenötödik *börtönmissziós imahétét* április 22. és 29. között a Magyar Testvéri Börtöntársaság, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete, a Római Katolikus Börtönmisszió, a Magyar Református Egyház Börtönlelkészi Szolgálat, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Börtönlelkész Szolgálat és a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió.

Az alkalmak a kőbányai Szent László katolikus templomban (1102 Budapest, Halom u. 24., Szent László tér 25.) lesznek megtartva mindennap 18.30-tól. Az imahéten a fogvatartottakra, családjaikra, az igazságszolgáltatásra, a börtönlelkészekre, a szabadságra, a megbéklésre gondolunk.

Mindenkit szeretettel várunk az alkalomra!

Kadlecik Zoltán, Magyar Testvéri Börtöntársaság

HIRDETÉS

Vizsga és nyári tanfolyamok a kántorképzőben

Szeretettel hívjuk az érdeklődő testvéreket a téli kántorképző tanfolyam vizsgájára, amelyet április 21-én fél 11-től tartunk a főtí Kántorképző Intézetben (2151 Fót, Berde J. u. 3.). Egyúttal ismételn közöljük nyári tanfolyamainkról szóló hirdetményünket.

A tanfolyamok ideje, részvételi díj, tanfolyamvezető:

Továbbképző: június 18. (hétfő) – 23. (szombat), 9000 Ft, Ecsedi Zsuzsa
I.: június 28. (csütörtök) – július 14. (szombat), 25 000 Ft, Bence Gábor
II.: július 19. (csütörtök) – augusztus 4. (szombat), 25 000 Ft, Ördög Endre
III.: augusztus 6. (hétfő) – augusztus 22. (szerda), 25 000 Ft, Kertész Botond

Jelentkezési határidő: május 21.

Jelentkezni (rövid zenei életrajzzal és gyülekezeti lelkészi ajánlással) a következő címen lehet: Kántorképző Intézet, 2151 Fót, Berda József u. 3.

Szeretettel tájékoztatjuk gyülekezeteinket, hogy a húsvét ünnepe utáni második vasárnap (április 22.) offertórium a ifjúsági munka célját szolgálja. Kérjük, adakozó szeretettel segítsék az ügyet.

ISTENTISZTELETI REND / 2007. április 15. – Budapest

Húsvét ünnepe után I. vasárnap (Quasi modo geniti). Liturgikus szín: fehér.

Lekció: 1Jn 5,4–10a; Jn 20,19–29(30–31). Alapige: Ézs 40,25–31. Énekek: 388., 214.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; II., **Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) D. Szabik Imre; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidélus Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (ifjúsági) Lackner Pál; VII., **Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; VIII., **Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidélus András; IX., **Gát utcai római katolikus templom** de. 11. Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidélus András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Schulek Máttyás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; XIII., **Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Főtí út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvölgy Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 9. (konfirmáció) Kósa László; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; XIX., **Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Keczkó Pál.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

Merészek hátratekintése

Nagypénteki zenei szolgálat Budavárban

A budavári Schütz kórus és ötven éve szolgáló karnagya, a budavári evangélikus gyülekezet vezetői, de még a zeneszerző Sulyok Imre is nagy bátorságról tettek tanúbizonyságot, amikor evangélikus templomban keresztútról, stációkról énekeltek. A nagypéntek esti istentiszteleten a *Máté-passió* előadásával párhuzamosan új betanítású kisoratóriummal léptek elő, sőt az orgonát fúvósok hangjával helyettesítették. Mindezzel kapcsolatban fölmerül az a kérdés, hogy szabad-e, helyes-e átvenni egy másik egyház liturgiájában használatos szövegeket és kegyességi gyakorlatot. Teológiailag megalapozott válaszuk erre az, hogy csak értékek átvételéről lehet szó, ezt azonban teljes bátorsággal megtehetjük.

Liszt Ferenc művének, a *Via crucisnak* az előadása kiváló példa ezen elv alkalmazására. Kétségtelen, ehhez szükséges volt az, hogy a mű Wittgenstein hercegnő megrendelésére készüljön, illetve hogy a szövegek ellenőrzésen menjenek keresztül,

vagy eleve „Szentírás-konformak” legyenek. A közös hitéleti örökséghez tartozó latin himnuszok, de még inkább a német korálok bizonyító erővel hangzanak a protestáns templomban is: igen, lehet a kálváriauton zárandokolni identitásunknak az – akár csupán időleges – elvesztése nélkül is. A budavári evangélikus templomban sok „hasonló elven” megrendezett ünnepi alkalom volt már. Most tehát az oratórium hallgatása közben a fúvósok hangja nem csupán a zeneszerző újításra hívta fel a figyelmet, hanem a mű ökumenikus jellegére is.

A *Csorba István* dirigálta, gondosan kimunkált előadás okán érdemes talán utalnunk arra is, hogy a hatvannyolc éves Liszt Ferenc már 1879-ben érzékelte, hogy művének befogadását, értelmezését felekezeti különbségek is befolyásolhatják, mindemellett csodálatos, ahogyan nyomon követi a fájdalom útján haladó-leroskadó Jézust megváltói útján.

Ha pedig a merészségről mondtak vagy éppen az ökumenizmus hangsúlyozása erőltetettnek tűntek volna bárkinek is, bizony meggondolandó – és nem látszik véletlennek –, hogy az első magyarországi bemutatóra csak ötven évvel a mű megírása után került sor.

Köszönet jár a szólólistáknak, a zenészeknek és a kórusnak, hogy védik (schützen) az eddig elért eredményeket, és jogos reménnyel tölt el, hogy a budavári közösség további merész lépésekre is képes, így a zenei formanyelv teljes istentiszteleti megújítására is, és pedig tisztos és okos arányokban. Összhangban a két zeneszerzővel, akiknek egy-egy műve bemutatott. E sorok írója mindazonáltal szeretne szövegében teljesen biblikus és rockzenéből építkező muzsikára épülő istentiszteleten is részt venni. Ez az előretételező bátorság hangja.

■ DR. H. SZÉCHEY BÉLA JÓZSEF

Fél évszázados Krisztus-dicséret

Asztali beszélgetés Sohan János ősgárdi kántorral

► **Sohan János kántor életének háromnegyed részét az ősgárdi evangélikus templom orgonája mellett töltötte. Több mint ötven esztendeje kántorizál, de ma sem rutinába játszik. Szolgálatára rendszeresen készül, és legalább húsz perccel az istentisztelet kezdete előtt érkezik a templomba. Ötven esztendő után is megtiszteltetésnek érzi, hogy Urát és gyülekezetét szolgálhatja. Krisztus dicsérete jelenti számára életének koronáját. A napokban fehér asztal mellett elevenítettük fel a fél évszázados pályá meghatározó állomásait.**

– János bácsi még kiskamaszként került a kántori szolgálat közelébe. Mi indította arra, hogy a „hangszerek királynőjével” szolgálja az Urat?

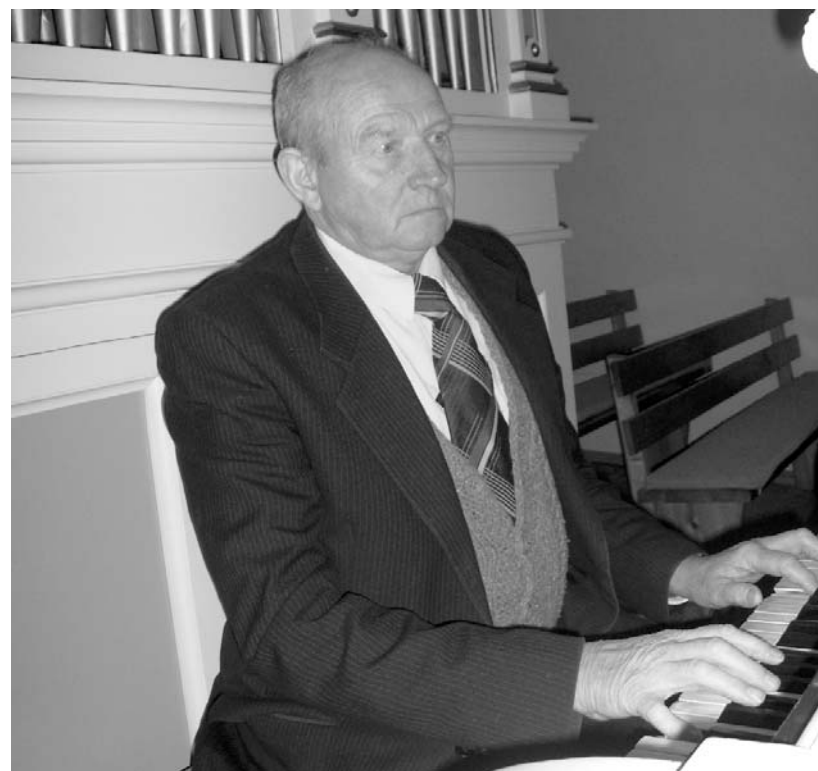
– Szüleim hívó bibliakörösök voltak Ősgárdon idősebb Harmati Béla nagytiszteletű úr idejében. Számomra is természetes volt, hogy az Úr lábai körül legyek. Tisztelendő úr áldott életű, szigorú ember volt. Odafigyelt a fiatalokra, nem szerette, ha téblábolnak. Miután Őrszigeti Lajos kántortanító – politikai okokból – már nem végezhetett tovább a szolgálatát Ősgárdon, idősebb Harmati Béláné, Margit néni kísérte az istentiszteleti dicséretet. Ferje eleinte az idősebbeket tanította orgonálni, de bizony ez – Holicza András bácsi kivételével, aki később szolgált is közöttünk – mindenkinek keservesen ment. Ezért a tisztelendő úr a fiatalokat küldte a főtí kántorképzőbe. Előtte Petyánszki András végzett, aki aztán Holicza András bácsival felváltva játszott is néhány évig. Szóval úgy kezdődött, hogy tisztelendő úrnak eszébe jutottam én is. Szólt édesapámnak, hogy alkalmasnak tart engem a tanulásra. Úgyhogy 1953. november 16-án, alig tizenégy esztendősen beírtak a kántorképző tizedik téli tanfolyamára. Két hónap után kitűnő eredménnyel lettem okleveles kántor 1954. február 19-én.

– Mikor és milyen körülmények között vette át János bácsi a kántori szolgálatot?

– A kántorképzőt elvégezve persze még nem voltam kész kántor. Tudtam, hogy sok gyakorlás és lelki előkészület előzi majd meg a szolgálatba állásomat. Édesapám megajándékozott egy harmóniummal. Ez óriási dolog volt abban az időben. Sokat dolgozott érte, de nagyon szívesen adta, mert nagy álma volt, hogy a fia kántor legyen. Úgyhogy megkezdődhetett a felkészülésem. Legalább ötven-hatvan éneket kellett ahhoz ismereni, hogy az ember nyugodt lelkiismerettel a játszóasztal mögé ülhesen. Eközben jó iskola volt a helyettes kántori szolgálat két esztendeje is a galgalyörki gyülekezetben. Kéthetente biciklivel tettem meg a mintegy harminc kilométeres

utat, olykor fagyban, máskor hőségben, hogy szóljon a gyülekezet orgonája. Nagyon szép idők voltak. Hálás vagyok érte az Úrnak, mert alázatot és hűséges egyházszeretetet tanultam belőle. Hiszen kintartás kell ám a kántori szolgálat-hoz is! Sajnos sokan lemorzsolódnak út közben... 1956-tól aztán Isten kegyelméből megkezdtem állandó kántori szolgálatomat Ősgárdon. Hálát adok érte az Úrnak, hogy ma is igényt tart rám, így ötven év múltán. És köszönöm neki azt is, hogy kántortársakat is adott az úton, a már elhunyt Dobos Mihály testvérem és – mintegy tíz esztendeje – Agárdi András személyében, aki egyúttal a község polgármestere is.

– Bár János bácsi még csak hatvannyolc esztendő, számomra híd a múlt és a jelen között, hiszen oly sok áldott lelkész mellett szolgált, akik ma már sajnos nincsenek közöttünk. Mennyi kedves ősgárdi kísért el utolsó földi útjára! Ma pedig együtt dolgozunk az Úr szőlőjében, és a jelen nemzedékének hirdetjük Krisztust. Mennyit változott az elmúlt évtizedekben gyülekezetünk lelkisége?

FOTÓ: SZ. KE. JÓZSEF

– A gyülekezet egyes korszakai nyilván egy-egy lelkész munkálkodásához kapcsolhatóak. Nálunk mindig az élő ige szólt, és ez ma is így van. Mindig gyümölcsöző volt az ifjúsági munka, és a hívek rendszeresen éltek az úrvacsora szentségével. De az biztos, hogy régen lelkesebbek voltak a hívek. Az ötvenes-hatvanas években nemcsak a templomban járás volt sűrűbb, de természetes volt, hogy otthon is elővették az énekeskönyvet, az imakönyvet és a Bibliát. Házi istentiszteleteket tartottak, és valahogy „énekes volt a lelkük”.

Fótról hoztam egy ébredési énekgyűjteményt, az úgynevezett „fehér énekes-

könyvet”, amit házilag gépelve és bekötve sokszorosítottunk. Csodálatos evangéliumi énekek vannak benne, mint például a „Siessetek, hamar lejár...” vagy a „Szívem királya, érted sóvárgok szüntelen...” Örülök, hogy a fiatalabb generáció is szívesen fogadja őket ma, amikor reneszánszukat élik gyülekezetünkben ezek a dallamos, mély, biblikus szövegű énekek. Fájdalom ugyanakkor, hogy állandó kórusuk nincs és nem is volt az ősgárdi evangélikusoknak. Pedig annyi a jó hangú testvér! De talán az ébredés szele majd meghozza a kórust is!

– Milyen nagyszerű dolog, hogy János bácsi szolgálatát mindig is örömmel támogatta a családja! Jó látni, hogy kéz a kézben jönnek az istentiszteletre. Kérem, mutassa be szeretteit az olvasóknak!

– Feleségem, Zsuzsanna negyvenhét esztendeje társam jóban-rosszban. Az elmúlt ötven esztendő szolgálatát tulajdonképpen együtt végeztük! Nem lehet családi háttér és „háttérímádkozó” hitvesi szív nélkül ilyen sokáig kitartani. Hálás vagyok érte a Mindenhatónak. Két fi-

am, András és László no meg az öt unokám is nagyon szereti az egyházzenét. Többen közülük hangszeren is játszanak. Igaz, úgy tűnik, az orgonán egyik sem lesz az utódom. Mostanában sokat gondolkodom arra, amikor leülök gyakorolni ahhoz a réges-régi harmóniumhoz: bárcsak megérhette volna az édesapám, hogy László fiam lett a főtí kántorképző gondnoka! Büszke lenne rá.

– És János bácsira is! Mint ahogy mi, ősgárdiak büszkék vagyunk. Erősítse meg az Úr, hogy még sokáig szálljon fel az ősgárdi templom orgonájától a Krisztus-dicséret a menny Urához az Ön szolgálatával!

■ SZÓKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Az internet védőszentje

Szörfőzés Szent Izidorral

► **A katolikus egyház április 4-én emlékezett meg Sevillai Szent Izidor érsekről, egyháztanítóról, aki 636-ban ezen a napon hunyt el. Sevillai Izidor 2002 óta az internet védőszentje is. Egyházunk tanítása szerint közbenjárásért nem könyörgünk a szentekhez, de Krisztus előttünk járt követőinek életéből mi is tanulhatunk, példájukat követhetjük. Tanulhat-e bármit a ma internetfelhasználója az ókor és a középkor határán a vizigótok hispaniai királyságában élő érsektől? Nem árulok zsákmacskát, előrebocsátom: tanulhat.**

Amikor 1999-ben felvetődött, hogy az internetnek és az internetezőknél is legyen védőszentjük, többen úgy gondolták, hogy a legújabb médiához jobban illeik egy huszadik századi szent. A választás mégis Sevillai Izidorra esett; az ő munkásságában a Vatikán illetékes hivatala az internet előképét látta.

Pedig a legmodernebb médium mai védőszentje már a maga idejében sem volt korszerű: nem nyilvánult meg a kor legfontosabb teológiai kérdéseiben, a Szentháromságról szóló vitákban. A bátyja által alapított kolostorban nevelkedett, ahol az önként vállalt szegénységgel is megismerkedett. Érsekként arra tanította a gazdagokat és tehetőseket, hogy a hatalom és a jólét nem érdem, hanem olyan állapot, amely kötelességekkel jár. A legfőbb erény a szeretet, amelyet a gazdagok úgy gyakorolhatnak, hogy gondoskodnak a szegényekről. Sevillai Izidor megpróbált a szerzetesi erények szerint rendszert teremteni egy gyorsan változó társadalomban.

Izidor az ókor és a középkor határán élt. Tudós munkássága révén nagyon sokat tett azért, hogy az antikvitás felhalmozott tudása ne vesszen el a középkor

ri Európa számára. Főműve huszonkét kötetben megjelent enciklopédiája, a befejezetlenül maradt *Etymologiae* („Szómagyarázatok”) volt, amelyben kora tudásának teljességét foglalta össze és rendszerezte. Műve „bestseller” lett, Sevillai Izidor a középkori könyvtárak negyedik leggyakrabban előforduló szerzője volt. Mai tudásunkkal mérve is elképesztően

gazdag az *Etymologiae* által feldolgozott ismeretanyag: három kötetben fért el a „hét szabad művészet”, azaz az antik és a középkori tudomány alapjai. A többi kötet túlmutatott a kötelező minimumon: többek között a teológia, a jog, az orvostudomány, a növények, az állatok, a kövek, a fémek, a földrajz, a nyelvek, de még a játékok és az öltözetek is megismerhetők művéből.

Új ismereteket nem közölt Sevillai Izidor, de az addig megjelent legfontosabb munkákat szinte mind felhasználta művéhez. Szerencsés helyzetben volt, hiszen Sevillában a kor egyik legnagyobb könyvtára áll rendelkezésére, amelyben munkatársak serege segítette az anyaggyűjtést. Nem túlzás azt állítani, hogy az

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Erdélyi Károly

Etymologiae kötetei a bennük foglalt ismeretek gazdagsága és változatos forrásai okán a „középkor internetének” tekinthetők.

E munkához képest az internet szabadsága, elérhetősége és információgazdagsága lenyűgöző, de nem ad segítséget ahhoz, hogy a rengeteg adatot rendbe is tudjuk szedni, hogy a világhálón felhalmozott tudást személyiségünkbe tudjuk integrálni. A katolikus egyház 2002-ben megjelent, az internettel foglalkozó dokumentumai egyszerre üdvözik a kommunikáció új szabadságának, korábban elképzelhetetlen gyorsaságának áldásait, és figyelmeztetnek az ezek által okozott veszélyekre: a bűn és az erény közötti különbség elhomályosítására, a fogyasztói szemlélet megerősítésére, az erőszak és az érzéki „kulturájának” gyors elterjedésére.

Sevillai Izidor azért válhatott az internet patronusává, mert munkássága nemcsak a tudás felhalmozására és terjesztésére, hanem az ismeretek rendszerezésére is irányult. A 21. század internethasználója számára éppen ez a legtanulságosabb a munkásságában. Izidor a világot a maga teljességében, a Teremtő harmonikus alkotásaként látta és látatta. A világhálón ránk zúduló, feldolgozhatatlannak tűnő információáradatban ma is aktuális minden Krisztust követő ember számára életének legfontosabb üzenete: bár világunk nem megismerhető, a hittel párosult tudással megérthető, és benne megtalálhatjuk a magunk helyét is.

■ DR. KERTÉSZ BOTOND

Ima húsvét után

Uram, nagy itt a baj... Ólmos zsidódság teledett ránk. Tétován emeljük kezünk-lábunk. Erőnk fogytán. Kapdosunk ide, keresünk amott, minden járható ösvényt megpróbálunk. Hátha... De kezünk csak a levegőt markolassa. Nem jutunk előbbre. Egyre mélyebb a gödör, egyre jobban lehúz a mocsár. Néha-néha felcsillan a szemünk. Talán majd erre... Vagy inkább amott? Új arc, jónak tűnő ötlet, na most, mondjuk. Itt a megoldás. S aztán újra csak a süket csönd. – Uram, lesz itt még feltámadás?

Uram, nagy itt a baj... Rég kiveszett már belőlünk a tisztesség. Kapni, kapni és mindig csak kapni akarunk. Meg kell élni, hajtogatjuk egyre csak. Szemesnek áll a világ, aki lemarad, ahhoz nem hajol le senki. S nem nézünk mi sem Istent, sem embert. Átverjük mi még a saját apánkat is a pillanatnyi haszonért. Világelsők lettünk sumakolásban, talpnyalásban. Gerincünk megpuhult. Semmi nem számít már, csak a nagy Én. Siker, gyors karrier, és nem számít, milyen áron. – Uram, lesz itt még feltámadás?

Uram, nagy itt a baj... Mindenkinek mindent szabad, mondják. Tedd azt, ami jólesik. Nem számít semmi más, csak hogy érezd jól magad. A szabadságot eldobtuk, s helyette a szabadosság kalitkaajtáját zártuk magunkra. Férfi a férfival, nő a nővel förtelmeskedik, felrúgva ezzel a te jó, bennünket védelmező törvényeidet. S még tüntetnek is másságukkal ahelyett, hogy egy sötét lyukban húznák meg magukat. Nem szent már a házasság sem, boldog boldogtalannal bujálkodik, családok zuhannak szét, elvált szülők gyermekei vergődnek, és tanulják el a rosszat, éppen szüleiktől. Uram, mi lesz ebből? – Lesz itt még feltámadás?

Uram, nagy itt a baj... Magyarok lenni? Ugyan, mit számít az? Magyarság? Most Európa a divat. Hogy ugyanebben az Európában más, kis népek éppen újra fölfedezik magukat, mint az írek vagy a finnek? Nem, mi nem. Mi föladtuk önmagunkat. Boltjaink tömve vannak külföldi áruval, mert nekünk jobban kell az olcsó külföldi szemét, mint az értékes hazai. Nekünk nem kell István király, fittyet hányunk múltunk nagyjaira, mit nekünk a nagyok, akik meghalni is készek voltak e darab hazáért! Mi inkább üve-

ges szemekkel bámuljuk a tévén beömlő globális mocsokot. Bartók-év? Kodály-év? Minek az nekünk? Uram, van még megbocsátás? – Lesz itt még feltámadás?

Uram, nagyon nagy itt a baj... Hiszen hitünk sincs már. Nem kell nekünk se templom, se iskola. Rég elfeledtük már, hogy őseink ezeket egyszerre és egymással összefogva építették. Hiszünk mi a pénz hatalmában, mondjuk. Mert akinek pénze van, mindent megkaparinthat magának. A mi isteniünk a kék, a szex, az élvhajzás lett. S ki gondol arra, mi lesz majd, ha kopogtat az ajtón a betegség, az öregesség és a sor végén a halál? Őseink élő hitét dobtuk el magunktól. Az élő Isten, éppen te nem kellesz nekünk, Uram! És nem kell legnagyobb ajándékok, a megváltás sem. Mi okosabbak vagyunk nálad, mi majd önmagunkat váltjuk meg. – Félve kérdelem: lesz itt még feltámadás?

Uram, nagyon nagy itt a baj... Mert önmagunkat emésztiük el éppen. Egymás torkát szorongatjuk. Ha nincs külső ellenség, találunk mi magunknak, magunk között. Egymás kezét megfogni? Netán egy irányba húzni, vonszolni azt a szekeret? Ugyan már! Mi a széthúzásban és a marakodásban vagyunk nagyok. Mekkora vésznek kell még ránk zúdulnia, hogy végre összefogjunk? Valóban, nekünk megint Mo-hács kell? Rajtunk már csak egy nagy tisztító tűz segíthet, égetheti ki a salakot belőlünk? – Lesz itt valaha is feltámadás?

Uram, már nem is tudom, mit mondjak. A legnagyobb baj tán az, hogy nincs kire fölnézünk. Nincs, aki lelkesítsen, példát mutasson. És hazudnak nekünk, már évek óta folyamatosan. Még a megbánásuk sem valódi, itt már minden hamis. Lóvá tesznek minket épp azok, akiknek inkább példát kellene mutatniuk. Becsapnak, kizsebelnek, s az útonállás közben azt mondogatják: ez nektek lesz jó. Ők ott fenn csak gyarapodnak, mi itt lenn – az ügyeskedni képtelen többség – meg csak nyelünk. Már évek óta csak nyelünk. És közben akarunkat vesztettük... Ez az igazi tragédia. Nem vesszük kezünkbe a sorsunkat. Lemondtunk a saját jövőnkéről...

...Uram, a nép, melynek már a saját jövője sem kell, feltámadhat-e még?

■ LUPTÁK GYÖRGY

Tűnődés a hazugságról

Nyolc óra; a konfirmandus-hétvége résztvevői éppen megérkeznek a révfülöpi konferencia-központ ebédlőjébe a reggeli tornából, hogy leüljenek enni. Előttük a reggeli: kemény, száraz kenyér és hideg víz.

Némi megdöbbenést látok az arcon, de én szívélyesen köszöntöm őket, és elmagyarázom: Révfülöpnek – mint nevében is benne van – Néri Szent Fülöp a katolikus védőszentje, akit a *Legyetek jók, ha tudtok* című filmből ismerhetnek. Mivel az ő legkedvesebb ünnepnapja virágvasárnap volt, kedvenc igei szakasza pedig az a páli mondat, mely szerint „tudok szűkölködni és tudok bővölködni is”, Révfülöpön régi hagyomány, hogy ezen a napon nagyon „szűkölködő” a reggeli, és „bővölködő” az ebéd. „Most pedig, ahogyan szoktuk, egy imával kezdjük el az étkezést” – zárom mondandómat.

Az ima után percekig rágszálom saját száradt kenyéremet – a konfirmandusok szintúgy. Miután legyűrtem, a gyerekek felé fordulok, akik még saját kemény edelükkel birkóznak, és hozzáteszem: „Elfelejtettem mondani, hogy ma még egy ünnepnap van: április 1., úgyhogy ha van egy fél perc türelmetek, megkapjátok az igazi reggeliteket.” Ekkor a (beavatott) pincérek segítségével feltáloalom nekik a friss, omlós kalácsot, a vaját, a dzsemet, a mézet és a kakaót. Óriási a hangzavar, a nevetés. Az átverés sikerült.

Szerencse, hogy csak tréfa volt. Mert engem is megdöbbenett, hogy milyen könnyű hatásosan, sima szavakkal hazudni. Félig igazak a tények, mert Néri Szent Fülöp valóban létezett, és Pál valóban leírta azt a mondatot Fil 4,12-ben, de hamisak a kapcsolódási pontok – a magyarázat mégis a lehetséges látszatát kelti. Elég, ha összeszedek néhány félinformációt, jól vagy kevésbé ismert alakokra – Pálra, Néri Szent Fülöpre – hivatkodom, könnyedén összekeverek

össze nem illő dolgokat, és íme, a hallgatóság már rája is a szinte ehetetlen ételt – ünnepi reggeli gyanánt. Némi gyanú lappang ugyan bennük, de elfogadják, mert olyan hatásosan hangzik. Megdöbben mintez, mert rádöbbenek, hogy milyen könnyű átverni a másikat – és így milyen könnyen megy, hogy bennünket verjenek át felelőtlenül mások, s velünk etessenek meg mindenféle hulladékok.

Politikusok és újságírók, krimiszerzők, ezoterikus tanítók és szektalapítók ismerik és művelik magas szinten ezt a technikát – a félinformációkon alapuló átverés technikáját. És csak a reményesség él bennünk, hogy közülük töb-

amely összességében valójában színtiszta mese. Beszélgettem már vallási közösség elragadtató hívével, aki úgy dobálózott a bibliai idézetekkel, mint más a pingponglabdával, még meg is szegényített hatalmas bibliaismeretével – és csak utólag raktam össze, mekkora örültséget hordott össze. A hatásos érvelésekre támaszkodó félrevezetés nem ismeretlen számomra. Ami megriaszt, az az a tudat, hogy én is képes vagyok erre.

Engem persze ment a tény, hogy egy egyszerű áprilisi tréfáról volt szó, s hogy utólag saját kezemmel szolgáltam föl a gyerekeknek a friss, foszlós kalácsot. A bennünket érő átverések igazi nagygyúí

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

beket a belső emberség, az erkölcs visszariaszt attól, hogy éljenek is ezzel a lehetőséggel. Mindenesetre úgy érzem, a kísértés egyre nagyobb, és egyre többen nem tudnak neki ellenállni.

Magam is voltam olyan békés, ünnepélyes rendezvényen, ahonnan hazatérve a tévéből tudtam meg, hogy szélsőséges, gonosz elemek gyülekezettel keveredtem – mindenesetre a kameravágások, a kommentárok mintha egy másik eseményről szóltak volna, mint amelyen én jelen lehettem... Magam is olvastam a *Da Vinci-kódot*, amelynek elemeiről a gimnáziumi rajzórán tanultunk – és

azonban vajmi ritkán teszik meg ezt a gesztust: nem leplezik le magukat, és nem állítják helyre azt a rendet, az igazságot, amelyet ők maguk rúgtak föl. Kezdem féltetni konfirmandus gyermekeimet: észreveszik-e, ha ennél sokkal gonoszabb szándékkal akarják őket félrevezetni? Születik-e bennük elég bölcsesség ahhoz, hogy átlássanak ezeken a játékokon?

Mindenesetre én megkaptam a büntetésem: bő két órával a történetek után a srácok nem hitték el nekem, hogy a horvátok megverték minket a vízilabdától... ■ HEGEDŰS ATTILA

Negyvenegyszer tojás egy fészekben

Gigantikus méretű húsvéti fészket állítottak ki a Duna menti sváb városka, Lauingen főterén, és – a világon páratlan módon – negyvenegyszer darab festett tojást helyeztek el benne. A hatalmas tojásokat gipszből és betonból készítették. A húsvéti fészket tizenhat méter átmérőjű, és április 15-ig tekinthető meg. Természetesen nemcsak óriástojások töltik meg: található közöttük harmincnyolcezer-ötszáz kisebb műanyag tojás is – ezeket a városka polgárai a nagyhét előtt vásárolták, majd ők maguk festették meg. A település szorgos és tojásszerető lakói teljesítményükkel be akarnak kerülni a Guinness-rekordok könyvébe.

► Forrás: epd

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Egy orvos bizonyásgtétele

Április 1-jén, virágvasárnap böjti szeretetvendégséget rendezett az esztergomi evangélikus gyülekezet. Meghívott vendégként dr. Micsinay Ervin nyugalmazott szülész-nőgyógyász mondta el bizonyásgtétele. Mint mondta, egy igazi orvos csak hívó lehet, hiszen számtalan olyan szülést vezetett le, ahol az orvostudomány már nem tudott segíteni, csakis az isteni csoda, Jézus hozta vissza a halálból a vajúdó anyákat... A bizonyásgtétele után szeretetvendégséggel zárult a meghitt délután Esztergomban.

DEZSŐ LÁSZLÓ (Esztergom)

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

- egy hónapra: 780 forintért fél évre: 4680 forintért
 három hónapra: 2340 forintért egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.
 (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
 A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Április 20-án, pénteken 16 órakor a budafoki evangélikus templomban kerül sor a VII. magyar istenes versek szavalóversenyre. A zsűri elnöke Bánffy György. Ezúttal is a XXII. kerület általános iskolás és gimnazista tanulói mérik össze tudásukat. A legjobbat külön jutalmazza Szabolcs Attila, a kerület polgármestere. Szeretettel várjuk az érdeklődőket.

A Bethánia CE Szövetség május 5-én, szombaton 10 órai kezdettel tartja tavaszi országos csendesnapját és évi rendes közgyűlését a Józsefvárosi Református Egyházközség templomában (Budapest VIII., Salétrom u. 5.). Figyelem, ez új időpont, amely eltér a korábbi közleményekben megadottól (április 21.)! Szeretettel hívnak minden érdeklődőt!

Deák Téri Evangélikus Gimnázium Iskola Alapítvány, 18101522-1-41.

Iskolánk valamennyi diákja és dolgozója nevében szeretettel köszönjük a 2006. évben az szja 1%-ának felajánlásából befolyt 2 996 479 Ft támogatást. Az összeget az iskola működési költségeinek fedezésére, szociális célokra és az oktatás feltételeinek javítására fordítottuk. Tisztelettel kérjük, hogy adóbevallásuk elkészítésekor ebben az évben is támogassák az adó 1%-ának felajánlásával alapítványunkon keresztül céljaink megvalósítását. Köszönjük!
Gadóné Kézdy Edit igazgató

Következő számunkban:

Keresztény kiadók
a könyvfesztiválon

A Duna Televízió Isten kezében című sorozatműsorának következő adásában, április 21-én, szombaton 12.15-kor az Equal program résztvevőjeként működő szarvasi Tessedik-népfőiskolát mutatják be.

Az Equal program célja a munka világában hátrányos helyzetbe került emberek esélyegyenlőségének növelése. Az Európai Szociális Alap és a magyar kormány által finanszírozott program keretében működő intézmények között Magyarországon egyedül a Tessedikkel a XXI. századba – Második Esély Népfőiskola vezetését végzi egyházi szervezet. A képzés választható területei: biogazdálkodás, árvíz- és belvízvédelem, angol nyelv, informatika, gépirás, vállalkozói ismeretek. Az intézmény a hathetes kurzusok során a jelentkezőknek a szakmai ismeretek elsajátítása mellett szellemi és lelki területen is továbbfejlesztési lehetőséget kínál. Ismétlés: április 24., kedd 8.25 és Duna II. Autonómia, április 27., péntek 10.10. Szerkesztő: Nevelős Zoltán; rendező: Horváth Tamás.

HÍRDETÉS

Segítheti a piliscsabai Siló Társas Lakóotthon súlyosan mozgássérült lakóinak mindennapjait, az otthon műhelyeiben dolgozó sérült emberek munkahelyének megőrzését, a mindenki egészségét szolgáló mozgásterápiás egységének és uszodájának működését, valamint az otthont működtető Fébé Alapítvány szociális tevékenységének fejlesztését, ha személyi jövedelemadója 1%-át a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület Alapítványnak ajánlja fel. Adószám: 19652399-2-41. Támogatását köszönjük!

HÍRDETÉS

Felsővezeték címmel láthatunk koncertfilmet április 21-én, szombaton 20.45-től a PAX Televízióban. A műsorban az az evangélikus fiatalok alkotta együttes szerepel, amelynek tagjai a 2002. évi Szélerősa országos evangélikus ifjúsági találkozóra álltak össze. Nevük utal arra, hogy minden embernek szüksége lehet energiára – és a legjobb, ha azt felülről, Istentől kapja. A zenekar egyre ismertebb keresztény berkekben is, számtalan nagy sikerű fellépést tudhatnak maguk mögött. A műsorban egy 2006-ban tartott nagyszabású koncertjük látható. Ismétlés: PAX, április 22., vasárnap 10.55.

HÍRDETÉS

Farkasréti ökumenikus esték

Április 16-án, (a harmadik!) hétfőn 18.30-kor Rékay Miklós etnográfus tart bevezető előadást és vezet beszélgetést A húsvéti bárány (peszha – páska) címmel a farkasréti evangélikus–református templomban (Budapest XI., Németvölgyi út 138.; megközelíthető a 8-as autóbusszal vagy az 59-es villamossal, a temetőnél kell le szállni). Mindenkit szeretettel vár a farkasréti ökumenikus közösség!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitatták. Mt 7,8 (Zsolt 81,8a; Jn 20,19–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 116) Jézus szavai imádságra biztatnak. Aki kér, mind kap. Nem szabad felednünk, hogy keresztény létünkhez elsősorban a lelki értékek szükségessége. Jézus a Szentlélekért való könyörgésre gondol, hogy az ő jelenlétében a többi szükséges is mind megadassék nekünk. Mindez nem zárja ki, hogy mindennapi kenyérért, munkahelyért, jó egészséggért, istenfélő házastársért és Krisztust követő gyermekekért imádkozzunk. Jézus felhívása arra emlékezteti övéit, hogy ne csupán életük határhelyzeteiben forduljanak Istenhez, amikor már nincs más segítség, hanem mindig.

Hétfő

Előttém hajol meg minden térd, rám esküszik minden nyelv, és ezt mondják rólam: Csak az Úrnál van igazság és erő! Ézs 45,23–24a (Jel 5,12; Ézs 42,10–16; Róm 14,11–12) Egyszer út az igazság órája. Nem tudjuk, mikor és milyen események sodrában. Egyszer minden nép valamennyi állampolgára meghajol az Úr előtt. Elismeri istenségét, hatalmát és erejét. Akkor Isten lesz minden mindenekben. A megöletett Bárány (Jel 5,12) pedig vele együtt nyer dicsőséget és áldást. Ez a történelem végkifejlete, célja és értelme. Öröklét Istennel. Hisszük-e ezt, várjuk-e ezt az eseményt?

Kedd

Ezért téhat ti is azt tartások magatokról, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istenek a Krisztus Jézusban. Róm 6,11 (Ézs 53,4; Jób 42,7–13/14–17; Róm 14,13–23) Keresztény egzisztenciánk titkát tárja fel az apostol. A bűneinktől meg kell szabadulnunk úgy, ahogy a halálban mindentől mentesek vagyunk, hogy aztán eljen bennünk a Krisztus, és mi is csak neki éljünk. Örök harc ez a lelkünk mélyén, mert tudjuk, hogy Krisztus meghalt bűneinkért, szüntelen vágyakozunk mégis „kedvenc bűneink” után (mindent jobban tudni akarás, a másik megszólása, saját akaratunk érvényesítése és így tovább). Ugyanakkor valljuk: csak akkor vagyunk keresztények, ha Krisztus él bennünk. Nemes harc ez, amely az utolsó szívdobbanásunkig elkísér minket. Harcoljuk a hit harcát Krisztussal!

Szerda

Minden, ami Istentől született, legyőzi a világot, és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk. 1Jn 5,4 (1Sám 17,45; 1Pt 1,22–25; Róm 15,1–6) Győztes keresztény életre hívott el mindnyájunkat a mi Urunk. Ez azért lehetséges, mert Jézus győzött az istennélkülség bűne, az elmúlás félelme és a Gonosz ármánykodása fölött. Aki ennek a hitnek a bizonyosságában él, aki ennek a hitnek az erejével harcol, az átélhet győzelmeket, mert Krisztus győz benne, minden porba hullása és vétké ellenére. Gondoljunk az egyháztörténelem nagy harcosaira (Gellért püspök, Bornemisza Péter, a gályarabokat megmentő de Ruyter admirális, Thököly Imre, Paul Gerhardt...).

Csütörtök

Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szívteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban. Fil 4,7 (Ézs 57,19; Jn 17,9–19; Róm 15,7–13) Ahol civakodástól hangos a ház, onnan menekülnek a családtagok is. Az ismerősök is távol tartják magukat az ilyen helytől. Ahol azonban békesség van, oda szívesen érkezik haza a fáradt családfő, az iskolás gyermek, és tér be a jó barát is. A békesség felülről való, Istentől érkező ajándék. Mögötte ott rejtőzik Isten megbocsátó szándéka éppúgy, mint gyermekeinek békességre törekvése. A hangos szó igazságunk hiányát és tehetetlenségünket jelzi, míg a békeség mindig Isten békességének a továbbadása. Ezt nyerjük el az áldásban is, amely minden istentiszteletünkön többször is hangzik, más-más igékkel. Részsedjünk belőle!

Péntek

Isten soha senki sem látta: ha szeretjük egymást, Isten lakik bennünk, és az ő szeretete lett teljessé bennünk. 1Jn 4,12 (2Móz 3,5; Lk 23,50–56; Róm 15,14–21) Az Istennel való találkozás mindig egyszeri és megismételhetetlen. Másként élte át Mózes, és sajátosan beszél róla maga Jézus is. Az apostolok tanúságtétele is sokszínű. Gondoljunk Pál apostol Jézussal való találkozására, amely számára istenélmény, hiszen alapvetően változtatta meg életét! János apostol a szeretet emberek iránti gyakorlatában látja az Istennel való találkozás fontosságát. Vegyük szívünkre János intését!

Szombat

Bár fenséges az Úr, meglátja a megalázottat, és messziről megismeri a fennhéjázót. Zsolt 138,6 (Mt 23,9; Jn 12,44–50; Róm 15,22–33) Megalázni embertársunkat a legnagyobb vétkek egyike, hiszen ő is éppolyan teremtmény, mint mi. Fennhéjázóként beképzelt magatartást tanúsítani egyet jelent az Istenről való megfélemléssel. Ő a mindenség Ura, életünk ajándékozója. Mire lehetnénk büszkéek? Mindent tőle kaptunk. Leborulva imádhajjuk.

■ D. SZEBIK IMRE

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 15-től április 22-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>9.55 / mtv Örömhír (ism.: m2, 12.40) (26')</p> <p>10.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (15')</p> <p>11.00 / mtv Német ajkú evangélikus gyülekezetek I. Kitelepítés Sopronból és környékéről (30')</p> <p>11.30 / mtv Német ajkú evangélikus gyülekezetek II. Kitelepítés Bonyhádról és környékéről (30')</p> <p>12.20 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>23.45 / tv2 Jézus Krisztus szupersztár (amerikai zenés film, 1973) (102')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórája</p> <p>15.20 / Duna Tv Kolozsvári mozaik (magyar dokumentumfilm, 2007) (40')</p> <p>18.00 / Bartók rádió Ünnepi hangverseny XVI. Benedek pápa 80. születésnapja tiszteletére (110')</p> <p>18.30 / Petőfi rádió Könyv-jelző (30')</p> <p>20.00 / cinemax Ilyennek látlak (amerikai film, 2005) (101')</p> <p>20.35 / Kossuth rádió Kidöntött fáink suttagása</p> <p>23.45 / tv2 Fejezetek Ágh István családtörténeti regényéből 1. rész (25')</p>	<p>8.20 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>10.25 / Duna II. Autonómia Családi album (magyar ismeretterjesztő magazin, 1999) (49')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszte! A római katolikus egyház félórája</p> <p>15.00 / Duna Tv Az Újvidéki Színház (magyar ismeretterjesztő film, 2006) (55')</p> <p>19.05 / PAX Alpha-kurzus. Az egyházzól (45')</p> <p>20.05 / m2 2 ember</p> <p>20.15 / Duna Tv Vámos Miklós műsora (55')</p> <p>20.15 / Duna Tv Szomorú vasárnap (magyar-német játékfilm, 1999) (110')</p>	<p>9.00 / m2 Századfordító magyarok Wigner Jenő (55')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Te benned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórája</p> <p>14.55 / Duna Tv Csendes hazatérés (dokumentumfilm, 2006) (60')</p> <p>19.05 / PAX Alpha-kurzus. Hogyan hozhatom ki a legtöbbet az életemből? (46')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Blazovich László, a szegedi levéltár igazgatója (31')</p> <p>20.15 / Duna Tv A férfiak évada (francia-tunéziai játékfilm, 2000) (124')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.20 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>10.05 / Bartók rádió Az üres tér</p> <p>A kulturális szerkesztőség színházi magazinja (55')</p> <p>10.50 / Duna II. Autonómia Magyar első</p> <p>Az első magyar országtérkép (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (16')</p> <p>15.00 / Filmmúzeum Ragaszkodom a szerelemhez (magyar film, 1943) (78')</p> <p>20.00 / Duna II. Autonómia Szemből, halál – Szilágyi Domokos halálának 30. évfordulóján (magyar dokumentumfilm, 2006) (48')</p> <p>21.05 / PAX (premier) Együtt a keskeny úton (36')</p>	<p>7.25 / cinemax Igazából szerelem (amerikai film, 2003) (129')</p> <p>14.40 / Duna Tv Navigátor. Becsöngették 6/5. rész: Demokrácia az iskolában (magyar dokumentumfilmsorozat, 2006) (61')</p> <p>15.15 / Duna II. Autonómia Hunyorgó szabadsággal – Portréfilm Páskándi Gézáról (magyar dokumentumfilm, 1994) (43')</p> <p>18.45 / Filmmúzeum Lila ákác (magyar film, 1934) (72')</p> <p>19.05 / Bartók rádió Borisz Godunov – részletek Muszorgszkij operájából (55')</p> <p>21.15 / Kossuth rádió Világvevő (50')</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió A szeretet közösségei</p> <p>Történelmi egyházak vidéki kisvárosban (27')</p> <p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>8.00 / Duna II. Autonómia Hidak Európába(n)</p> <p>A Magyar Köztársaság Kulturális Intézete – Stuttgart (magyar dokumentumfilmsorozat, 2004) (40')</p> <p>12.15 / Duna Tv Isten kezében. A szarvasi Tessedik-népfőiskola (26')</p> <p>20.45 / PAX (premier) Felsővezeték (44')</p> <p>21.31 / Kossuth rádió Vivaldi: 112. zsolnárt RV 601 (29')</p>	<p>9.55 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>10.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (ismétlés: 13.20., m2) (10')</p> <p>12.15 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>13.15 / Petőfi rádió Tom Sawyer. Mark Twain regényének rádióváltozata 1. rész (50')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Beszélgetés az egyházzeneiről Régi rítusú misék zenéje (60')</p> <p>17.00 / Kossuth rádió A mi időnk (60')</p> <p>23.15 / tv2 A zongorista (francia-angol-német-lengyel film, 2002) (144')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Évéllet on-line: www.evelet.hu
Hírdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségvezető:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztési titkár:** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő / ÉvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 21, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztéssel egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.